

KNJIŽNICARKA KNJIŽNICARD

Časopis knjižničarskog društva Rijeka
UDK 02 - Rijeka - godina 4 - broj 4



TEMA BROJA:

TATJANA BLAŽEKOVIĆ

Knjižničar/ka

Časopis Knjižničarskog društva Rijeka

Tema broja:

Tatjana Blažeković

godina 4

broj 4

2013.

UDK 02

ISSN 1848-5790

Impressum

E-ISSN 1848-5790

UDK: 02

Kontakt:

Knjižničarsko društvo Rijeka,
Dolac 1
51 000 Rijeka
Tel/ + 385 51 336 911
Faks/ + 385 51 332 006
e-mail: kontakt@kdr.hr
www.kdr.hr

Izdavač: Knjižničarsko društvo Rijeka, Dolac 1, 51 000 Rijeka

Glavna urednica: Dejana Golenko

Izvršna urednica: Evgenia Arh

Uredništvo: Gorana Tuškan Mihočić, Korina Udina, Sanja Heberling Dragičević, Vesna Miličević

Lektura/korektura: Dejana Golenko

Grafičko oblikovanje i priprema elektroničkog izdanja:

Bulaja naklada
Klaićeva 74, Zagreb
info@bulaja.com
www.bulaja.com

Naslovnica: Jelena Rogošić

Časopis izlazi jedanput godišnje

Časopis izlazi uz potporu Primorsko-goranske županije

Knjižničar, knjižničarka: časopis Knjižničarskog društva Rijeka stručni je časopis u kojem se objavljuju radovi iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti. Oblikovan je kao glasilo Knjižničarskog društva Rijeka s naglaskom na teorijski diskurs knjižničarstvu. Premda promiče i progovara ponajviše o prikazu rada knjižničara u Primorsko-goranskoj županiji, časopis nije isključivo regionalno obilježen. Stoga je cilj izlaženja časopisa doprinijeti razvoju, ukazati na novine, događanja te promicati i popularizirati rad svih vrsta knjižnica i knjižničara te artikulirati pitanja hrvatskoga knjižničarstva.

Sadržaj

Tema broja: Tatjana Blažeković _____	9
Ljiljana Črnjar: Stručni skup <i>Tatjana Blažeković</i> - uvodnik _____	10
Veronika Čelić-Tica: Doktorica Tatjana Blažeković – legenda hrvatskoga školskog knjižničarstva _____	13
Ksenija Švenda-Radeljak: Doprinos Tatjane Blažeković profesionalnoj edukaciji hrvatskih knjižničara: ustroj i djelovanje Katedre za bibliotekarstvo na PA u Rijeci _____	21
Evgenia Arh: Bibliografski opus Tatjane Blažeković _____	42
Knjižničarstvo danas _____	61
Karmen Delač-Petković: Mobbing i školski knjižničar _____	62
Korina Udina: U potrazi za identitetom u osobnim posve- tama knjižne baštine: Istraživački projekt „Od osobne posvete do SMS-a“ _____	72
Dejana Golenko: Prva Europska konferencija o informa- cijskoj pismenosti – ECIL _____	86
Iz knjižnica i o knjižničarima _____	89
Ljiljana Črnjar: Knjižnice u novim prostorima _____	90
Gordana Vučinić: Ljeto u knjižnici _____	92
Dolores Paro-Mikeli: Godišnja nagrada Grada Bakra Gradskoj knjižnici Bakar _____	95

Osvrti, prikazi, vijesti	105
Marija Šegota-Novak i Senka Tomljanović: <i>In memoriam</i> Katica Tadić (Osijek, studeni 1936. – Senj, kolovoz 2013.)	106
Marija Šegota-Novak: Dr. sc. Mario Hibert: Kritičko bibliotekarstvo - izazovi odgovornosti u umreženom društvu - predavanje	109
Marija Šegota-Novak: 5. okrugli stol: Knjižnice i suvremeni menadžment - Tema: Kako i zašto biti <i>vidljiviji i prisutniji</i>, Rijeka, 22. ožujka 2013.	112
Marija Šegota-Novak: 9. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, Zadar, 9. – 11. listopada 2013. Tema: <i>Narodne knjižnice kao treći prostor</i>	116
Marija Šegota-Novak: Dan hrvatskih knjižnica	120
Dejana Golenko: 13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje? - Opatija, 15. – 18. svibnja 2013.	122
Korina Udina: Vijesti iz podružnice HUŠK-a Primorsko-goranske županije	125
Korina Udina: Dodjela godišnje nagrade HUŠK-a „Višnja Šeta“ u 2013. godini	127
Iz rada Knjižničarskog društva Rijeka	130
Evgenija Arh: Izvješće s Izborne skupštine Knjižničarskog društva Rijeka održane 17. srpnja 2012.	131

Tema broja: Tatjana Blažeković

Stručni skup „Tatjana Blažeković“

Rijeka, 4. svibnja 2012.

Stručni skup
Tatjana Blažeković
- uvodnik

Ljiljana Črnjar

Gradska knjižnica Rijeka
ljiljana.crnjar@gkri.hr

Knjižničarska zajednica Rijeke i Hrvatske krajem 2011. godine oprostila se od dr. sc. Tatjane Blažeković, ugledne knjižničarke, profesorice i prevoditeljice koja je velik dio svog profesionalnog života posvetila Rijeci, riječkoj kulturi i povijesti.

Svojim dugogodišnjim radom značajno je pridonijela razvoju knjižničarstva grada Rijeke, ali i hrvatskog knjižničarstva u cjelini. Utemeljila je rad Naučne biblioteke Rijeka, današnje Sveučilišne knjižnice u Rijeci, od 1947. do 1968. g. Godine 1965. osnovala je prvi stručni studij knjižničarstva pri nekadašnjoj Pedagoškoj akademiji u Rijeci te obrazovala niz generacija knjižničara.

Osobite zasluge dr. sc. Blažeković pripadaju za razvoj školskih knjižnica što je rezultiralo priručnikom *Knjižnica osnovne škole* koju je objavila s Brankom Furlan 1974. godine, dok je ponovljeno izdanje objavljeno 1993. godine.

Autorica je čitavog niza drugih izdanja, a Rijeku je osobito zadužila radom na bibliografiji *Fluminensia Croatica*.

Dobitnica je niza nagrada i priznanja, među kojima i Povelje Ivan Kostrenčić Knjižničarskog društva Rijeka.

U spomen na dr. sc. Tatjanu Blažeković, u Gradskoj vijećnici Grada Rijeke, 4. svibnja 2012. godine održan je Stručni skup *Tatjana Blažeković*, u organizaciji Knjižničarskog društva Rijeka, Sveučilišne knjižnice u Rijeci i Gradske knjižnice Rijeka, te uz potporu Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije.

Pozdravnim govorima prisutnim sudionicima obratile su se tadašnja predsjednica Knjižničarskog društva Rijeka Dejana Golenko, ravnateljica Sveučilišne knjižnice u Rijeci Senka Tomljanović i ravnateljica Gradske knjižnice Rijeka, Gorana Tuškan Mihočić.

Skup je, u ime Grada Rijeke pozdravio pročelnik za kulturu, Ivan Šarar, a u ime Nacionalne i sveučilišne knjižnice, glavna ravnateljica Dunja Seiter-Šverko. U ime obitelji Blažeković, skup je pozdravila kćerka Tatjane Blažeković.

Uvodno izlaganje pod nazivom *Od studija knjižničarstva prema studiju u polju informacijskih znanosti: izazovi, postignuća i prijepori* održala je **prof. dr. sc. Tatjana Aparac Jelušić** s Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru koja je dala pregled četiri desetljeća dugog razdoblja školovanja knjižničara, odnosno informacijskih stručnjaka u Hrvatskoj, a koje je doživjelo niz strukturalnih i organizacijskih promjena, te ulogu T. Blažeković u tim previranjima.

Mr. sc. Ksenija Švenda Radeljak s Pravnog fakulteta u Zagrebu, Studijskog centra za socijalni rad, izlagala je o doprinosu Tatjane Blažeković profesionalnoj edukaciji hrvatskih knjižničara kroz djelovanje Katedre za bibliotekarstvo na Pedagoškoj akademiji u Rijeci.

Prof. dr. sc. Marina Biti s Odsjeka za kroatistiku, Filozofskog fakulteta u Rijeci, u izlaganju *Kroatistika i knjižničarstvo u Rijeci: spone i perspektive*, osvrnula se na nekadašnje školovanje knjižničara u Rijeci, te spremnost da se nakon višegodišnjeg prekida, u suradnji s Odjelom za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, ponovno otvori ta mogućnost.

Veronika Čelić Tica, prof., knjižničarska savjetnica u Zavodu za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, održala je kraće uvodno izlaganje *Doktorica Tatjana Blažeković - legenda hrvatskog školskog knjižničarstva*, a potom je predstavljen film snimljen u produkciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice u kojem V. Čelić Tica s puno emocija i velikim poštovanjem govori o godinama osobne i profesionalne suradnje s dr. sc. Tatjanom Blažeković na usustavljanju rada školskih knjižnica.

Senka Tomljanović, govorila je o ulozi Tatjane Blažeković u razvoju Naučne biblioteke Rijeka od 1947. do 1968. g. naglasivši pri tom osobito njezin značaj za spas talijanskih fondova i sve one građe bez koje danas ne bi bilo moguće proučavati kulturnu i povijesnu baštinu Rijeke.

Evgenija Arh iz Sveučilišne knjižnice u Rijeci sistematizirala je bibliografski opus Tatjane Blažeković te naglasila da je on nepresušno vrelo za daljnja istraživanja.

Na kraju skupa uslijedila je rasprava koja je, među ostalim, imala težište na smjernicama budućeg školovanja knjižničara u Rijeci koje je ubrzo i zaživjelo, čime se na najbolji mogući način nastavlja vizija koju je čitavoga svoga bogatog stručnog i profesionalnog života imala dr. sc. Tatjana Blažeković.

Doktorica Tatjana Blažeković - legenda hrvatskoga školskog knjižničarstva

Veronika Čelić-Tica, prof.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Hrvatski zavod za knjižničarstvo
vcelic@nsk.hr

*Legenda – koji je izvanredno važan,
povijesno znamenit, vrijedan pamćenja*

Hrvatski enciklopedijski rječnik. Novi Liber: Zagreb, 2002.

Sažetak

Cilj ovog teksta je predstaviti gospođu Tatjanu Blažeković sa školskim knjižnicama. Njezin životopis povijesno je bogatstvo proživljenih događanja i na osobnom i na profesionalnom planu. Danas se ponosimo tvrdnjom da je školska knjižnica intelektualno, informacijsko i kulturno središte te da njeguje odgojno-obrazovnu sas-

tavnicu koja ima utjecaj na cjelokupni tjelesni, kognitivni, psihosocijalni, emocionalni i duhovni razvoj učenika. Isto tako rado ćemo kazati da je školska knjižnica u procijepu između zakona, pravilnika i stvarnosti. U vrijeme kada je Tatjana Blažeković pokazala zanimanje za rad školskih knjižnica (1967.), to je bila samo stvarnost. Usredotočit ću se na dio njezina života koji obuhvaća intenzivan rad na unapređivanju rada školskih knjižnica. Ona je prva uočila različitost i posebnost rada školskih knjižnica na sebi svojstven način: stručno i profesionalno. Budući da je bila moja mentorica i uzor, slobodna sam dodati još dvije riječi, toplo i ljudski.

Ključne riječi: Tatjana Blažeković, školska knjižnica.

Doctor Tatjana Blažeković – the Legend of Croatian school librarianship

*Legend – one that is exceptionally important,
of historic significance, worthy of remembrance*

Croatian Encyclopedia Dictionary. Novi Liber: Zagreb, 2002.

Summary

The aim of this paper is to present Mrs. Tatjana Blažeković in the field of her work - with school libraries. The resume of Mrs. Tatjana Blažeković is historic wealth of experienced events, on both personal and professional plan. Today we are proud of a statement that a school library is an intellectual, information and cultural center and that it nourishes educational and up-bringing component which has an influence on the complete physical, cognitive, psychosocial, emotional and spiritual development of pupils. Also, we like to say that a school library is in the gap between laws, rules and reality. During the time when Tatjana Blažeković had shown interest in the activities of school libraries (1967), that was only reality. I will focus on the segment of her life which covers intensive work on improvement of school libraries. She was the first person to perceive the difference and uniqueness of the work of school libraries in her own particular manner: as an expert and a professional. Since she was my mentor and a role model, I will take a liberty to add two words – warm and humane.

Key words: Tatjana Blažeković, school library.

Uvod

Tatjana Blažeković, djevojački Hanžeković, rođena je u Osijeku 1918. godine. Kći je prof. dr. Marijana Hanžekovića, pravnika i ekonomista te profesora književnosti i jezika, koji se bavio gotovo svim područjima ekonomije, osobito financijama, fiskalnim i monetarnim sustavom, bankarstvom, vrijednosnim papirima i burzama. Diplomirala je 1940. godine na zagrebačkom Filozofskom fakultetu na katedri germanistike, a na istom je fakultetu i doktorirala 1957. godine, s disertacijom *Engleska književnost i hrvatska moderna* na anglistici. Nakon završenog studija prvo je vrijeme radila u Narodnoj banci u Beogradu te Hrvatskoj državnoj banci u Zagrebu. Sudjelovala je u NOB-u kao kulturni komesar, a nakon rata radi u Gradskoj knjižnici u Zagrebu.

Najveći dio svog života posvetila je knjižničarstvu, napose školskom knjižničarstvu. U Rijeci radi u Naučnoj biblioteci, sadašnjoj Sveučilišnoj knjižnici, a na riječkoj Pedagoškoj akademiji 1965. osniva studij Školskog knjižničarstva te piše priručnik za školske knjižničare *Biblioteka osnovne škole* i sveučilišni udžbenik *Knjižnica osnovne škole* s prof. Brankom Furlan. Prof. Tatjana Blažeković odgojila je brojne generacije knjižničara kojima i danas njezine metode razumijevanja školskog knjižničarstva olakšavaju svakodnevni rad. Ovo je površan pregled znamenite epohe u školskom knjižničarstvu za koju je zaslužna Tatjana Blažeković.

Gospođa Tatjana Blažeković

Gospođu Tatjanu, tako sam je uvijek zvala, prvi put sam susrela kao mlada studentica *volonterka* u knjižnici na Filozofskom fakultetu, gdje sam radila s poznatom profesoricom – knjižničarkom Jelenom Očak. Bio je to kratak susret. Ostale su mi u pamćenju tople smeđe oči i otvoren osmijeh. Profesionalno smo počele surađivati

mного kasnije, ja kao mlada pripravnica u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na poslovima stručnog suradnika za školske knjižnice, a gospođa Tatjana kao znanstveni savjetnik na poslijediplomskom studiju u Referalnom centru. Vrlo susretljiva, upoznala me sa svojim dotadašnjim radom na školskim knjižnicama i odmah uvela u svoj svijet knjižničarstva. Vidjelo se da su joj školske knjižnice na srcu, kao i mladi ljudi i njihov odgoj i obrazovanje. Gospođa Tatjana imala je dvoje odrasle djece, Dafnu i Borisa. Iako ih nije često spominjala, dalo se naslutiti da je beskrajno ponosna na njih. Vjerojatno je to utjecalo na njezin stav prema životu, koji je bio optimističan, pozitivan i nadasve otvoren, posebno prema mladim ljudima.

Te 1986. godine počele smo raditi zajedno na tri projektna zadatka: *Standardu za rad školskih knjižnica kao bibliotečno-informacijskih centara odgoja i osnovnog obrazovanja*,¹ *Prikazu poslova i zadataka stručnih suradnika (bibliotekara) razvojne pedagoške službe u osnovnoj školi*² te priručniku *Knjižnica osnovne škole (treće ponovljeno izdanje)*.³ Bili su to za ono vrijeme veliki zadatci koji sigurno, bez obzira na raznovrsne stručnjake koji su se uključivali prema potrebi, ne bi bili realizirani bez gospođe Tatjane.

Njezin autoritet, upornost i argumentiranost otvarali su i vrata onih *najzagriženijih subjekata* kojih uvijek ima i u politici i u struci. Pokušavajući afirmirati dignitet školske knjižnice, a osjećajući marginalizaciju njezina značenja, intenzivno radi na informatizaciji školskih knjižnica. U međuvremenu je u Razvojnoj službi Nacionalne i sveučilišne knjižnice izrađen program preobrazbe školske knjižnice u suvremenu školsku knjižnicu – bibliotečno-informacijski centar (BIC). Iako je bila protiv uvođenja jezičnih akrobacija, posebno u nazive za školske knjižnice, gospođa Tatjana je

¹ Standard za rad školskih knjižnica kao bibliotečno-informacijskih centara u organizacijama odgoja i osnovnog obrazovanja. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 29, 1-4 (1986). 208-217.

² Prikaz popisa poslova i zadataka stručnih suradnika razvojne pedagoške službe. // Delegatski bilten. SIZ odgoja i osnovnog obrazovanja (posebno izdanje), (1986). 191-198.

³ Blažeković, Tatjana; Furlan, Branka. Knjižnica osnovne škole / uredila Veronika Čelić-Tica. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1993.

znala da bez suvremene školske knjižnice nema ni suvremenoga obrazovnog programa.

Ostvarujući taj projekt, u Hrvatskoj se otvara 9 suvremenih školskih knjižnica. Gospođa Tatjana je proputovala svih 9 regija u Hrvatskoj te ukazivala na nužnost unapređivanja rada školskih knjižnica, u kojima će se odvijati timski rad, stjecati sposobnost samoobrazovanja i trajnog obrazovanja. Potiče edukaciju školskih knjižničara u više segmenata stručnog rada u školskoj knjižnici te sudjeluje i sama predaje u nizu seminara na temu inventarizacije, klasifikacije, katalogizacije i automatizacije školskih knjižnica.

Vlakom, autobusom, zaprežnim kolima, putovale smo *diljem doma*, ukazujući da je knjiga neosporan temelj opstanka i ukupnog napretka pojedinca i društva. Bilo je tu različitih dogodovština. Pamtim jednu. Predvečerje je rata. Putujemo u Osijek s kolegama iz NSK s ciljem da u matičnoj službi Gradske knjižnice održimo predavanje o informatizaciji knjižnica, posebno školskih. Vojna policija (naša) zaustavlja kombi i privodi nas u obližnju policijsku stanicu. Pretražuju nas i traže potvrdu iz Zagreba o cilju našeg putovanja. Gospođa Tatjana je sve to mirno primila, dapače sve nas je nasmijavala, opisujući *rešpekt* policajca koji ju je pregledao. Kada smo pak stigli u Osijek, bili smo na nišanu s druge strane Drave. Umirala sam od straha. *Primate me pod ruku, ne bu se niš dogodilo, sumrak je i ja slabo vidim, pa bute i meni pomogli.* Da, gospođa Tatjana se nije bojala.

Značajni i posljednji veliki projekt je bilo treće ponovljeno i prerađeno izdanje priručnika *Knjižnica osnovne škole*, Tatjane Blažeković i Branke Furlan. Ovdje moram spomenuti i Ivana Mihela, tadašnjeg ravnatelja Nacionalne i sveučilišne biblioteke, bez čije pomoći ponovljenog izdanja sigurno ne bi bilo. On je posebno volio Tatjanu Blažeković, cijenio njezino znanje i poštivao njezin rad. Mnogo uglednih ljudi je željelo surađivati s gospođom Tatjanom. Među njima je bio i književni kritičar i pjesnik, knjižničar Anđelko Novaković, recenzent spomenutog priručnika, koji je napisao: *Knjižnica osnovne škole, autorica Tatjane Blažeković i Branke Furlan je počelnica za uče-*

nike, učitelje, roditelje, knjižničare, posebno za autore školskih programa na obrazovnoj i odgojnoj razini.

Umjesto zaključka

Citiram: Ljubav prema radu u knjižnici najvažniji je element u njezinu razvoju; stručni ljudi koji poletno obavljaju svoj posao, koji vole knjigu i djecu, koji obavljaju raznovrsne pedagoške zadatke u radu s knjigom znatno će pridonijeti da knjižnice postanu bitan činitelj u modernizaciji nastave i da značajno utječu na odgoj i obrazovanje učenika.⁴

Doktorica Tatjana Blažeković – gospođa Tatjana zbog svojega je dugogodišnjeg zauzimanja za ostvarivanje programa razvoja školskih knjižnica kroz predani, stručni i znanstveni rad te edukaciju velikog broja školskih knjižničara u Hrvatskoj, promičući temelje knjižnične i informacijske djelatnosti, otišla u legendu 2. studenoga 2011. godine na zagrebačkom groblju Mirogoj.

⁴ Isto.



Literatura

1. Blažeković, Tatjana; Furlan, Branka. Knjižnica osnovne škole / uredila Veronika Čelić-Tica. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1993.
2. Prikaz popisa poslova i zadataka stručnih suradnika razvojne pedagoške službe. //Delegatski bilten. Zagreb: SIZ odgoja i osnovnog obrazovanja (posebno izdanje), 1986. Str. 191-198.
3. Standard za rad školskih knjižnica kao bibliotečno-informacijskih centara u organizacijama odgoja i osnovnog obrazovanja. //Vjesnik bibliotekara Hrvatske 29, 1-4 (1986). Str. 208-217.

Doprinos Tatjane Blažeković profesionalnoj edukaciji hrvatskih knjižničara:

**ustroj i djelovanje Katedre za
bibliotekarstvo na PA u Rijeci**

**Ksenija Švenda-Radeljak,
viša knjižničarka**

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Studijski centar socijalnog rada
kradelj@pravo.hr

Sažetak

U uvodu rad kronološki prikazuje razne oblike profesionalnog obrazovanja hrvatskih knjižničara od osnutka današnje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, 1876. godine do šezdesetih godina 20. stoljeća. Svi su se oni odvijali izvan sustava formalnog školovanja, te ovisili o raznim čimbenicima. Stoga su bili raznih vrsta i neujednačene kvalitete, a kretali su se od individualnog rada s pripravnicima u pojedinoj ustanovi, do tečajeva i seminara. Poslijediplomsko obrazovanje informacijskih stručnjaka koje je započelo 1961. godine na zagrebačkom sveučilištu bilo je specijalistički orijentirano, i namijenjeno užoj skupini unutar knjižničarske zajednice. Tako je i dalje postojala potreba za formalnom višom ili visokoškolskom naobrazbom za profesiju. Šezdesetih godina 20. stoljeća stekli su se uvjeti za školovanje knjižničara unutar sustava visokoškolskog obrazovanja i to na Pedagoškoj akademiji (PA) u Rijeci. U kontekstu gore navedenih društveno-povijesnih činjenica rad u svom središnjem dijelu prati doprinos Tatjane Blažeković profesionalnoj edukaciji hrvatskih knjižničara kroz ustroj i djelovanje Katedre za bibliotekarstvo na Pedagoškoj Akademiji (PA) u Rijeci. Rad kronološki prati njen razvoj: od zasebnog kolegija pri Katedri za hrvatskosrpski jezik na PA u Rijeci, do prijedloga za organizaciju četverogodišnjeg studija bibliotekarstva. Bit će prikazana i uloga profesionalne knjižničarske udruge - Hrvatskog knjižničarskog društva (HKD-a), te visokoškolskih i ostalih institucija koje su sudjelovale u tom procesu. Metodologija koja je korištena u ovom radu je historiografska metoda, te metoda analize sadržaja. Posebno je značajna bila sadržajna analiza materijala iz Ostavštine Tatjane Blažeković pohranjene u Sveučilišnoj knjižnici u Rijeci.

Ključne riječi: profesionalna edukacija knjižničara, Tatjana Blažeković, Katedra za bibliotekarstvo u Rijeci.

Summary

The paper presents establishing of first high-school education for Croatian librarian, and contribution of Tatjana Blazekovic in that process. In introduction of this paper author describes earlies historical development of professional education of librarian in Croatia.

All of them was out of formal education, so they was very diversity and his quality level was in questionable quality. Exeption of that was post-graduate study of inforamtion science, but it was so much special and oriented towards librarians in faculty libraries. So librarians in Croatia artikulited his professional need to establish high-school education. This paper, in his central part, present development of formal high-school education for library professional which was establish in Pedagoska akademija (College of Education) in city Rijeka.

Key words: professional education in librarian, Tatjana Blazekovic, Department of library in College of Education Rijeka.

Profesionalna edukacija hrvatskih knjižničara do šezdesetih godina 20. stoljeća

Važnost edukacije za profesiju hrvatski su knjižničari prepoznali i promovirali još od osnutka Nacionalne i sveučilišne knjižnice 1874. godine¹. O shvaćanju značaja knjižnice za svekoliku hrvatsku javnost svjedoči i nastojanje tadašnje hrvatske vlade na čelu s banom Ivanom Mažuranićem da se kao upravitelj knjižnice zaposli „profesionalni“ sveučilišni knjižničar. Sa zanimanjem sveučilišnog knjižničara susretali su se zagrebački profesori na stranim sveučilištima na kojima su studirali, te su i za hrvatsku sveučilišnu knjižnicu, željeli zaposliti upravitelja takvih kvalifikacija. Prvi upravitelj Ivan Kostrenčić stigao je na to radno mjesto iz bečke Dvorske knjižnice, te je i po obrazovanju i po formalnim kvalifikacijama u potpunosti odgovarao očekivanjima. Prema tadašnjem zakonodavstvu knjižničar bilo koje sveučilišne knjižnice u Austro-Ugarskoj monarhiji bio je državni činovnik, u statusu redovnog profesora. Prema obrazovanim kvalifikacijama trebao je imati doktorat znanosti, znanje klasičnih i nekog svjetskog jezika, te posjedovati niz specifičnih znanja i vještina.²

U središnjoj i zapadnoj Europi tog vremena uviđa se važnost uloge knjižničara, te se sve više pažnje polaže na njihovo specijalističko obrazovanje. Uspostavom posebnih katedri za njihovo školovanje, primjerice u Parizu, Rimu i Goettingenu, te sustavom državnih stručnih ispita, polažu se svojevrsni temelji za razvoj same profesije. Ujedno na taj način školovani profesionalci postižu viši ugled i veći status profesija u svojim sredinama (Švenda-Radeljak, 2012., 48).

¹ Njezin osnutak označava i početak razvoja modernog knjižničarstva u Hrvatskoj.

² Originalni naziv propisa: „Instruction fuer die k. k. Universitaetis-und Studienbibliotheken, provisorich erlassen mit Stud. Hof-Comm-Decrete vom 23. Jul 1825“ (Sečić 1996., 270.)

No, u maloj i siromašnoj Hrvatskoj tog vremena nije moglo biti ni govora o takvoj vrsti edukacije. Kada se i zaposlilo još knjižničara³, mogućnosti profesionalne edukacije bile su vrlo male. Pratili su odgovarajuću literaturu na stranom jeziku (najčešće njemačkom), te prepiskom konzultirali veće knjižnice oko traženja sugestija i uzora. Posebice su bili dobri odnosi s Dvorskom knjižnicom u Beču, od koje su preuzeta mnoga tada najmodernija rješenja u radu. No, najvažniji oblik edukacije i dalje je bilo mentorstvo starijih kolega.

Nakon propasti Austro-Ugarske monarhije i uspostave jugoslavenske države stanje knjižničara bilo je čak i teže zbog neriješenih zakonskih uredbi, te vrlo oskudnih sredstava financiranja. Unatoč tomu, knjižničari, sada po prvi puta povezani u profesionalnu udrugu⁴, višekratno traže od nadležnog ministarstva organiziranje bar osnovnih tečajeva, prvenstveno za osposobljavanje knjižničara u tzv. „pučkim“ (narodnim) knjižnicama. Međutim, i dalje od strane organa vlasti nema nikakvog interesa za ta traženja. No, obveza polaganja državnog stručnog činovničkog ispita koja se počela primjenjivati od 1929. godine i na knjižničare u Hrvatskoj, bila je pozitivan pomak. Naime, za ispit su se praktična znanja ipak morala strukturirati u neku formu pogodnu za učenje, a postojala je i stručna komisija koja je pratila rad kandidata, što je bio začetak budućih formalnijih oblika edukacije.

Izvjestan interes vlasti za bilo kakav formalni oblik obrazovanja knjižničara pronađen je u doba Drugog svjetskog rata, u zakonskoj „Odredbi o Hrvatskoj narodnoj i sveučilišnoj knjižnici“⁵. U njoj se između ostalog određuje da se „... pomoćni knjižničari stručnom ispitu ne mogu pripustiti prije nego što su s uspjehom završili

³ Najvećim dijelom fakultetski obrazovani, pred ili sa završenim doktoratom.

⁴ Krajem 1931. godine održan je „Prvi kongres Društva jugoslovenskih bibliotekara“ u Beogradu, a već slijedeće godine u Zagrebu osnovana je „Zagrebačka sekcija“. Godine 1940. hrvatski se knjižničari izdvajaju u zasebno „Hrvatsko bibliotekarsko društvo“, koje uz manje prekide djeluje do danas pod nazivom „Hrvatsko knjižničarsko društvo“ (HKD) (Švenda-Radeljak, 2012.).

⁵ Naziv koji se koristio za današnju Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u vrijeme Nezavisne države Hrvatske. Po prvi se puta dotadašnjoj sveučilišnoj funkciji knjižnice dodaje i nacionalna Time se de facto zakonski priznaje stvarno stanje, tj. njezina dvojna funkcija.

tečaj iz nauke o knjižnicama u opsegu koji odgovara njihovom zvanju.“ (Badalić, 1943, 10). Drugi spomen o obrazovanju knjižničara u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj nije nađen. U svakom slučaju riječ je o prvom zakonskom propisu koji kroz profesionalno obrazovanje vodi k profesionalizaciji knjižničarskog zanimanja.

Nakon Drugog svjetskog rata velike društveno-političke promjene obilježile su sva područja života i rada, pa tako i aktivnosti na kulturnom i obrazovnom planu. One su prvenstveno imale za cilj promovirati novu ideologiju, osobito kod djece i mladih. U tu je svrhu jedan od prioriteta nove vlasti bilo i podizanje obrazovno-kulturnog nivoa stanovništva. Knjižnice su svakako bile jedne od institucija kulture koje su trebale vršiti tu funkciju. Stoga je bilo predviđeno da svako mjesto od gradova do seoskih sredina dobije narodnu (pučku) knjižnicu. Gdje to ne bi bilo moguće predlaže se da školske knjižnice vrše privremeno tu funkciju. Uloga narodne knjižnice bila je i prosvjetno-edukativna. S obzirom na vrlo visoku stopu nepismenosti u mnogim su se knjižnicama organizirali i analfabetski tečajevi. Knjižničar je trebao dakle imati i ulogu promotora kvalitetne knjižne građe i usmjeravanja čitatelja prema takvoj vrsti literature, odnosno vršiti i odgojnu funkciju. Veliki problem s kojim su se knjižničari u praksi susretali bio je nedostatak svega: od prostora do samih knjiga. No, najviše je nedostajalo adekvatno obrazovanih knjižničara. Većina njih bila je zaposlena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu⁶, te su povremeno bivali raspoređeni kao stručna pomoć pri osnivanju nekih većih knjižnica, primjerice Gradske knjižnice u Zagrebu (Švenda-Radeljak, 2012., 99).

S obzirom na gore navedene kadrovske i organizacijske probleme, po prvi je puta ideja o potrebi sustavnih oblika edukacije, dobila i praktičnu podršku organa vlasti, te se obrazovanje knjižničara moglo strukturirati na formalnijoj razini. Tako je već na „Prvoj saveznoj konferenciji bibliotekara“ održanoj 1946. godine u Beogradu zaključeno „... kako je potrebno što prije organizirati stručne tečajeve, gdje za

⁶ Zbog jednostavnosti i boljeg razumijevanja teksta koristi se današnji naziv.

njih postoje mogućnosti. Kada prilike dopuste ovi će tečajevi postati obavezni“ (Rojnić, 1950., 150). U istom se tekstu spominje i obveza polaganja stručnog ispita nakon dvogodišnjeg rada,

Do šezdesetih godina osnovne organizirane vrste edukacije bile su: tečajevi⁷ i seminari. Pri tomu su tečajevi bili namijenjeni osobama koje još nisu radile u knjižnici, ali i zaposlenicima u knjižnici, zbog stjecanja dodatnog potrebnog stručnog znanja. Seminari su se počeli održavati nešto kasnije⁸, bili su složeniji i zahtjevniji, a namijenjeni uglavnom osobama već zaposlenima u knjižnicama.

Glede ovog potonjeg, kako su zakonski propisi razlikovali više zanimanja u knjižničarstvu, koja su bila vezana uz stupanj postignutog formalnog obrazovanja, tako su se gore spomenuti oblici edukacije prilagođavali knjižničarskom zanimanju za koje su se organizirali.

Unatoč velikom trudu predavača i organizatora, gore opisani oblici edukacije, nisu bili zakonski regulirani, posebice u pitanju obveze financiranja, stoga zadržavaju određen neformalni karakter. Kao posljedica zakonske neodređenosti tečajevi i seminari imali su niz problema: nepredvidivost održavanja, nejednaku strukturu polaznika, nedostatak adekvatne literature. Po završetku tečajeva, odnosno seminara nije bilo nikakve provjere znanja, a pohađanje tih oblika edukacija polaznicima nije donosilo značajno bolji status u ustanovama iz kojih su dolazili.

Zbog tih problema, a imajući u vidu porast složenosti poslova u knjižnicama, te mnoge novine u knjižničarstvu koje je trebalo pratiti, bilo je nužno potrebno formalizirati i kvalitativno podići stupanj profesionalne edukacije. Stoga godine 1961. u Zagrebu počinje djelovati „Centar za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti“ kao dio poslijediplomskih studija na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu. On se od godine 1964. i formalno organizirao, pod vodstvom Bože Težaka, kao interdisciplinarni poslijediplomski studij u okviru zagre-

⁷ Prvi je tečaj održan već 1946. godine u organizaciji i u prostoru NSK (Rojnić, 1950., 150.)

⁸ Od 1954. godine.

bačkog Sveučilišta. Bio je zamišljen da pruža poslijediplomsku naobrazbu iz područja informacijskih znanosti. Po završetku studija stjecao se stupanj magistra. Po svom je planu i programu bio najviše namijenjen knjižničarima u visokoškolskim i specijalnim knjižnicama, tako da ponovno najveći dio knjižničara iz narodnih i školskih knjižnica nije bio uključen u taj prvi formalni oblik profesionalne edukacije (Švenda-Radeljak, 2012., 133-136.).

Iz gore navedenih podataka vidljivo je kako je edukacija za knjižničarsku profesiju početkom 1960-ih godina, bila vrlo neujednačena. S jedne su strane postojale neformalni oblici edukacija poput tečajeva i seminara, a s druge poslijediplomsko obrazovanje. No, i dalje knjižničarska profesija, nema organizirano više ili visoko sveučilišno obrazovanje, uobičajeno kod većine srodnih profesija.

O organiziranju takvog obrazovanja i doprinosu Tatjane Blažeković, riječ je u sljedećem dijelu rada.

Kolegij bibliotekarstva na Pedagoškoj akademiji u Rijeci

Počeci šezdesetih godina bili su obilježeni povećanjem broja svih vrsta knjižnica ali i porastom složenosti poslova unutar njih. Dok je 1940-ih i 1950-ih godina težište knjižničarstva bilo na otvaranju i obnavljanju ponajviše narodnih knjižnica, početkom šezdesetih u velikom se broju osnivaju knjižnice unutar pojedinih obrazovnih ustanova: od knjižnica osnovnih škola do fakultetskih i institutskih knjižnica. Rad u njima, kao i struktura korisnika u mnogome je specifična. Stoga je praksa pokazala da obrazovanje putem općih tečajeva i seminara za djelatnike u knjižnicama nije uvijek dostatno, te da je svakako potrebna i formalna edukacija knjižničara. Ovdje se prvenstveno mislilo na fakultetski obrazovane djelatnike – bibliotekare

(dipl. knjižničare prema današnjem nazivlju). Društvo bibliotekara Hrvatske o tomu se očituje kroz referat Jelke Mišić „Školovanje i stručno uzdizanje bibliotečnog kadra“ koji je pročitao na VI. kongresu Saveza društva bibliotekara Jugoslavije (SDBJ) u listopadu 1965. u Budvi (Mišić, 1965.). Većina je tadašnjih knjižničara zastupala stav da je nužno završiti neki fakultet, stažirati u velikim knjižnicama, položiti stručni ispit, te tako postići zvanje „bibliotekar“. S druge je strane bilo zagovornika prednosti organizirane nastave (Rojnić, 1958.) gdje bi se teorijska znanja s područja knjižničarstva usvajala na poslijediplomskom studiju, a praktični rad obavljao u velikim knjižnicama. Stavovi HKD-a, te razvoj visokoškolskog obrazovanja uz još neke druge pogodne okolnosti dovele su do otvaranja poslijediplomskog studija na PMF-u u organizaciji prof. Bože Težaka.

Organiziranjem poslijediplomskog studija, te sustavom stručnih ispita i educiranja putem povremenih seminara donekle se riješio problem obrazovanja dipl. knjižničara. Ali u praksi su u mnogim knjižnicama poslove dipl. knjižničara *de facto* obavljali djelatnici sa srednjom ili višom stručnom spremom. To je posebice bio slučaj u manjim knjižnicama, dok su u knjižnicama osnovnih škola često radili djelatnici s pedagoškom višom školom.

Kao što je već rečeno to je bilo razdoblje intenzivnog otvaranja i školskih knjižnica, no problem je u prvom redu bio kako osposobiti djelatnike za kvalitetan rad u njoj. Ukratko, stanje je bilo takvo da su, posebice u knjižnicama osnovnih škola, radili zaposlenici s neodgovarajućom stručnom spremom, ili sa završenom višom ili visokom naobrazbom, no bez stručnog obrazovanja za poslove knjižničara.

Na sastanku HKD-a godine 1964. raspravljalo se o problemu školskih knjižnica, najviše o potrebi da ih vode djelatnici koji su školovani knjižničari, te da škole sa 500 i više učenika imaju knjižničara kojem je to zanimanje s punim radnim vremenom. Taj su problem posebice uočavali knjižničari koji su se kroz Komisiju za školske knjižnice ili kroz rad u matičnoj službi posebice bavili unapređenjem rada školskih knjižnica. Jedna od njih bila je Tatjana Blažeković, tadašnja ravnateljica Naučne

biblioteke u Rijeci⁹. Kao vodeća osoba jedne znanstvene knjižnice, a i sama doktorica znanosti, bila je vrlo senzibilizirana po pitanju profesionalne izobrazbe knjižničara. Jedno od područja njenog profesionalnog interesa bile su školske knjižnice, te je bila dobro upoznata upravo s problemom nedostatne, odnosno neadekvatne profesionalne edukacije upravo knjižničara u knjižnicama osnovnih škola. Na njenu inicijativu, profesori Pedagoške akademije (PA) organiziraju i predlažu uvođenje „Kolegija bibliotekarstva“ na Katedri za hrvatsko-srpski jezik kao izvanrednog studija u ak. god. 1964/65. Kao glavni razlog uvođenja kolegija navodi se potreba za stručno obrazovnim školskim knjižničarima, koji bi mogli ispunjavati pedagošku, znanstvenu i prosvjetnu ulogu u svom pozivu.

Već sljedeće akademske godine studenti su mogli upisati studijsku grupu „Hrvatskosrpski s bibliotekarstvom“, kao redovni studij, a uz to „Kolegij bibliotekarstva“ i dalje kao izvanredni studij. Trajanje studija bilo je četiri semestra. Tijekom tog razdoblja sve se više uviđala važnost pedagoškog rada školske knjižnice, te se javljaju mišljenja o njenom uklapanju u nastavu. U kontekst unapređenja rada školskih knjižnica i zaposlenika u njima uključila su se profesionalna udruženja Hrvatsko knjižničarsko društvo (HKD) i Udruženje pedagoških akademija.

Studij je u početku imao za cilj osposobljavanje nastavnika materinskog jezika za stručno vođenje školskih knjižnica, s obzirom na to da je primijećeno kako oni najčešće postaju školski knjižničari, a bez ikakve adekvatne spreme. Jedna od konkretnih akcija vezanih uz razvoj školskih knjižnica bili su tako zahtjevi doneseni na aktivu direktora osnovnih škola u Rijeci 15. 03. 1968. godine. Jedan od njih je zahtjev „... da se u školske knjižnice postavljaju samo školovani knjižničari“ (Blažeković, 1968., 281).

⁹ U knjižničarstvo je ušla 1945. godine zapošljavajući se u Gradskoj knjižnici u Zagrebu. No, već 1947. godine biva premještena u Rijeku, gdje djeluje u tadašnjoj Naučnoj biblioteci (danas Sveučilišnoj knjižnici) do umirovljenja 1976. godine. Zaslužna za razvoj kako znanstvenih tako i školskih knjižnica diljem Hrvatske (Švenda-Radeljak, 2012., 199-205).

Zamisao osnivača studija bila je da se studentima koji će raditi u školskim knjižnicama, bar ukratko prikažu osnove predmeta iz područja knjižničarstva: povijest knjige, povijest knjižnica, poslovanje, bibliografija, vrste i zadatci knjižnica, metode rada, čuvanje i zaštita knjiga, katalogizacija, klasifikacija te kolegij o školskoj knjižnici. Toliki broj predmeta zahtijevao je svakako više od predviđenog fonda sati koji je iznosio 5 sati tjedno uz tjedan stručne prakse. Premali fond sati uočen je kao problem već u prvoj generaciji studenata, te se stoga predlaže povećanje satnice. Program je naime bio izrađen po uzoru na predmete koji su se polagali na stručnom ispitu za više knjižničare, te je obim građe i složenost materije bio dosta velik. Unutar postojeće satnice oni su se mogli samo okvirno prikazati ne ulazeći detaljnije u građu. Stoga se u ak. god. 1966./67. počela sve više formirati ideja o transformaciji kolegija u samostalni predmet sa svojom vlastitom katedrom.

Zabunu kod polaznika stvarao je i sam naziv kolegija, jer su neki iz njega zaključivali kako su upisali dvopredmetnu grupu, koja će ih osposobiti i za nastavnike i za više knjižničare. Isto su tako mislili neki već zaposleni knjižničari sa srednjom stručnom spremom, no kada su dobili informaciju da se time osposobljavaju samo za nastavnike, a ne i za višu kvalifikaciju u svojoj profesiji odustajali su od upisa. Ujedno je vezanost kolegija samo uz materinski jezik na neki način svakako sužavala kompetencije i mogućnosti zapošljavanja poslije završenog studija. Svaka je nova generacija upisanih studenata tražila da se to pitanje razriješi te da se kolegij bibliotekarstva ustroji kao samostalan predmet.

Sve je ovo vodilo nužno u transformaciju kolegija. U gore spomenutom radu Tatjana Blažeković predlaže opciju da se kolegij predaje na svim pedagoškim akademijama u Hrvatskoj u manjem obimu, 3 do 4 sata tjedno u jednom ili dva semestra, dok bi se veći kolegij u trajanju od četiri semestra i dalje predavao na PA u Rijeci. Kao suradnike na izradbi programa takvog većeg kolegija predlaže stručnjake ne samo iz područja knjižničarstva, već svakako i pedagoge, te stručnjake s ostalih područja. Ideja je bila da se taj oblik školovanja proširi, te da po završetku tog dvogo-

dišnjeg školovanja diplomirani studenti steknu posebno zanimanje: viši knjižničar. U novom prednacrtu predlaže isto tako manji broj predmeta, ali veću satnicu i više praktičnog rada u knjižnicama.

Na sastanku godine 1967. koji je po tom pitanju inicirao HKD, nazočili su predstavnici tadašnjih organa vlasti zaduženih za pitanja knjižnica, Udruženja Pedagoških akademija, NSK i drugi zainteresirani. Donesena je preliminarna odluka da se „... predmet bibliotekarstvo na PA u Rijeci upotpuni i preraste u puni studijski predmet...“ (Blažeković, 1979.-1980., 98.).

Predlaže se kombinacija osnovnog predmeta uz druge studijske predmete, radi širenja mogućnosti zapošljavanja, ali i dopunskog obrazovanja profila budućeg višeg knjižničara. Isto se tako razmatra mogućnost uvođenja takvog kolegija i na PA u Zagrebu, ukoliko bi se to nakon analize pokazalo potrebnim (Furlan, 1969.). No u dostupnoj literaturi nije pronađen nikakav trag o daljnjem razvoju te inicijative.

Istovremeno, o potrebi prerastanja kolegija u katedru Tatjana Blažeković u svom dopisu HKD-u daje konkretne smjernice. U njemu prvenstveno piše o školovanju školskog knjižničara. Tako između ostalog kaže: „... Školski knjižničar mora biti stručnjak za dva područja: odgojnom i bibliotekarskom... mora biti osoba koja voli djecu, školu i knjigu.... Naravno da sve što smo rekli da školski knjižničar mora znati, sve što on mora obavljati, pretpostavlja određeno školovanje“ (Blažeković, 1979.-1980., 100.).

Kao najpogodniju visokoškolsku ustanovu za školovanje takvog profila knjižničara smatra Pedagošku akademiju. S obzirom na porast složenosti poslova u knjižnici, te međunarodna iskustva koja dobro poznaje i o njima iscrpno piše, smatra da je to prirodni put da kolegij preraste u studij. Obveznu praksu predlaže u formi čitavog mjeseca ljetne prakse u nekoj narodnoj, a tijekom semestralnih praznika 2 tjedna praktičnog rada u školskoj knjižnici. Posebno se osvrće na tadašnje diplome. Izričito napominje da ... “Diplome moraju sadržavati da su diplomirani nastavnici i viši knjižničari osposobljeni za rad u školskim i narodnim bibliotekama. Isto bi tre-

balo utvrditi njihov status u osnovnim školama, jer je u narodnim već utvrđen. Treba predvidjeti redovne seminare za redovno praćenje novih dostignuća na području bibliotekarstva...“ (Blažeković, 1966., 3).

Osim pitanja formulacije diplome, dotiče se i problema diplomskih radova. Iznosi kako je bar polovica slušača upisala taj kolegij jer namjeravaju raditi u knjižnicama, te bi kao takvi i pisali diplomske radove na tu temu. No, dok god predmet ima status kolegija, a ne samostalnog studija, to nije moguće. Stoga i taj dio uzima kao argument prerastanja kolegija u studij, jer to nameće praktična situacija, interes studenata i sam način rada. Osim tadašnjih organa vlasti, Tatjana Blažeković o tom problemu obavještava i HKD. Komisija za obrazovanje bibliotekarskih radnika pri HKD-u pokreće na njenu inicijativu pitanje prerastanja tog kolegija u katedru i osamostaljivanje studija knjižničarstva. S tim su se prijedlogom složili: PA u Rijeci, Komisija za stručno obrazovanje i Upravni odbor DBH-a.

Nastavničko vijeće PA izradilo je tada okvirni plan i program studija koji bi se izvodio u ukupnom trajanju od 574 sata, te 40 sati prakse. Bilo je predloženo da se upisuje kao dvopredmetni studij u kombinaciji s jednim od predmeta koji se studiraju na PA: hrvatskosrpski jezik, matematika, fizika, povijest, geografija, strani jezik (Mikačić, 1970). Predviđeni su sljedeći predmeti iz područja knjižničarstva: povijest pisma, knjige, knjižničarstva; povijest biblioteka; bibliotečno poslovanje; katalogizacija i klasifikacija; bibliografija, dokumentacija i informacije; metodika rada s korisnicima (Blažeković, 1979.-1980., 98.) Uz njih bi se slušali predmeti zajednički svim smjerovima na akademiji: filozofija, sociologija, pedagogija, didaktika, psihologija djetinjstva i mladosti, pedagoška psihologija, predvojnička obuka. Kao cilj studija navodi se „... da su zadaci studija da dadu stručni kadar za knjižničare školskih biblioteka (to su u isto vrijeme knjižničari koji mogu raditi u narodnim bibliotekama za odrasle i djecu)...“ (Nastavni program za studij bibliotekarstva na Pedagoškoj akademiji, /s. a./). Na taj bi način budući knjižničari dobili znanje i teorije i prakse knjižničarstva, a s druge bi strane bili i stručnjaci u pedagoškom radu.

Prijedlog nastavnog plana i programa podržao je Savjet za biblioteke Hrvatske te prosljedio Pedagoškoj akademiji u Rijeci. O prijedlogu plana Tatjana Blažeković piše Pedagoškoj akademiji u Rijeci: "... Ovako široko zamišljen program omogućava stvaranje stručnjaka koji će naći svoje pravo mjesto ne samo u biblioteci osnovne škole, već prije sveg i u biblioteci škole drugoga stupnja, a i u narodnoj ili stručnoj biblioteci. Ustvari do kada u Hrvatskoj ne bude organizirana škola koja će obrazovati knjižničare za sve vrste biblioteka (narodne, stručne i naučne), ovaj studij pri PA u Rijeci bit će od izuzetnog značenja za školovanje našeg knjižničarskog kadra..." (Blažeković, s. a.).

Prijedlog je prihvaćen, te se u ak. god. 1971./72. počinje izvoditi nastava na samostalnoj Katedri za bibliotekarstvo. U praksi je dodan predmet koji nije bio predviđen, a to je bila informatika, kako bi se budući školski knjižničari pripremili za nove tehnologije i promjene način rada u knjižnici. Za taj je predmet zaposlen prof. Pavle Dragojlović s Fakulteta industrijske pedagogije u Rijeci. Prihvaća se pri tomu prijedlog Tatjane Blažeković da bi završeni studenti bili osposobljeni za samostalno vođenje školskih i narodnih knjižnica, te po završetku studija stekli zanimanje „viši knjižničar“.

Kao što je bilo predviđeno i nužno u planu i programu rada Katedre, zaposlili su se i stalni profesori. Osim već zaposlene dr. Tatjane Blažeković, u ak. god. 1972./73. zapošljava se i Branka Hergešić, znanstvena suradnica NSK u mirovini. Predavala je: bibliotečno poslovanje i bibliografiju. Za ovu vrstu formalnog školovanja djelatnika zaposlenih u knjižnicama bile su zainteresirane i velike radne organizacije koje su imale svoje knjižnice, a bilo je i upita o izvanrednom školovanju knjižničara i od strane vojske. Posebice je ustanovama zanimljiva ideja o izvanrednom studiju za svoje zaposlenike.

Sve veći interes javnosti za taj studij, mogućnosti zapošljavanja, odnosno potrebe knjižnica za takvom vrstom zaposlenika, te podizanje standarda u knjižničarstvu,

naveli su Tatjanu Blažeković da uz podršku Stručne komisije za obrazovanje bibliotekara predloži otvaranje samostalnog studija bibliotekarstva pri PA u Rijeci.

Stručna komisija za obrazovanje pri HKD-u podržala je njen prijedlog, s posebnim naglaskom na to da svakako nakon završenog studija u diplomi bude upisano zanimanje „viši knjižničar“. Isto tako podržavaju kao cilj studija osposobljenost za samostalno vođenje školske ili narodne knjižnice.

Pedagoška akademija kao institucija prihvatila je u načelu tu inicijativu i izrazila spremnost organiziranja izvanrednog studija. No, u dopisu HKD-u tadašnji direktor PA, Zvonimir Cvilić, upozorava kako PA, budući da je škola nastavničkog usmjerenja, jednostavno nije ovlaštena za dobivanje dozvole za organiziranje takvog studija. Stoga se u dopisu Tatjani Blažeković savjetuje da pokuša kod tadašnjeg Sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu ishoditi dozvolu za organiziranje takvog studija (Pedagoška akademija Rijeka. Izvanredni studij bibliotekarstva – prijedlog za otvaranje, 1971.). Paralelno s aktivnostima usmjerenim prema nadležnim organima, PA želi istražiti i interes samih potencijalnih korisnika, kako bi se na vrijeme mogla pripremiti nastava za ak. god. 1972./73. godine. Stoga u travnju 1972. godine, Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja u Rijeci, šalje dopis osnovnim školama sa svoga područja u kojem ispituje interes za otvaranjem izvanrednog studija, koji bi zaposlenicima u knjižnicama pružio formalnu profesionalnu edukaciju za rad u knjižnici. Ideja je bila da nastavnici koji imaju završenu višu nastavničku školu studiraju izvanredno prema programu za zanimanje višeg knjižničara. Dopisu se prilagao upitnik, koji na žalost nije pronađen, a kojim se željelo istražiti stvarne potrebe osnovnih škola, kako bi se detaljnije mogao razraditi plan i program studija, te predvidjeti broj kandidata.

Pedagoška akademija u Rijeci u proljeće 1972. godine ipak je zatražila od nadležnih institucija prosvjete odobrenje za proširenje studija knjižničarstva kao samostalnog studija, kao stalne djelatnosti PA. „... Već do sada stečena iskustva u zapošljavanju i radu završenih studenata pokazuju da su u svakom pogledu prihvaćeni

kako u osnovnim školama, tako i u javnim bibliotekama... Društvenu opravdanost proširenja studija bibliotekarstva na našoj akademiji podržava čitav niz ustanova i organizacija...“ (Pedagoška akademija Rijeka, 1972., 1) Ujedno je predloženo da se naziv „viši knjižničar“ prihvati kao službeni naziv zanimanja koje bi se unosilo u diplomu. U istom se dopisu prilaže plan i program studija, odgovara na pitanja o opremljenosti prostora, nositeljima nastave, te predlaže i model financiranja. Dakle to je kompletan prijedlog sastavljen prema zakonskim odredbama o otvaranju studija. Najveći je dio tog posla izradila sama Tatjana Blažeković povremeno konzultirajući pojedince unutar HKD-a.

Tatjana Blažeković informira tada i službeno HKD o tim aktivnostima, tražeći podršku profesionalne udruge knjižničara. Društvo je tada uputilo dopis Prosvjetnom saboru Hrvatske, u kojem pruža podršku ovoj inicijativi i još jednom ističe potrebu za osnivanjem takvog studija. Kao mjesta izvođenja nastave navode se PA u Rijeci i Zagrebu, s time da se u ovom času usvoji prijedlog PA u Rijeci, s obzirom na iskustvo u radu i potrebne preduvjete za otvaranje takvog studija.

Međutim inicijativu za otvaranjem samostalnog studija knjižničarstva nije prihvatio tadašnji Sekretarijat za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu. Kao razlog navedeno je da knjižničarstvo ne pripada području pedagoških znanosti. Kako je pedagogija osnovno područje koje pedagoške akademije trebaju razvijati pratiti, a osnovna djelatnost pedagoških akademija školovanje nastavnika, Sekretarijat smatra da je u sklopu programa PA postojeći status knjižničarskih predmeta sasvim dovoljno zastupljen. Kako se navodi u odgovoru Pedagoškoj akademiji „... Prema tome na vašoj akademiji već postoji studij bibliotekarstva u kombinaciji s hrvatskim ili srpskim jezikom i nema nikakve osnove da vam se izdaje ponovno odobrenje za rad, a studentu koji završi takav studij izdaje se diploma o stečenoj višoj stručnoj spremi i stručni naziv nastavnika i knjižničara.“ (SRH Republički sekretarijat za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu. Pedagoškoj akademiji Rijeka, 1973). Sekretarijat

predlaže da se PA obrati nadležnima za dodatno financiranje, kako bi se mogao realizirati predloženi plan i program.

Ukoliko knjižničarska zajednica želi organizirati zasebno školovanje knjižničara, nadležni predlažu da se knjižničarstvo organizira kao poseban studij, bez poveznica s pedagoškom profesijom, te da se u tom smislu izradi plan i program. Uvjeti za takav vid organizacije studija nisu u tom času mogli biti ispunjeni, te je ta inicijativa propala. U dostupnim izvorima nije pronađen razlog zašto je u tom ključnom času izostala dotadašnja potpora knjižničarske zajednice, stoga okolnosti neotvaranja samostalnog studija u Rijeci nije moguće do kraja razjasniti.

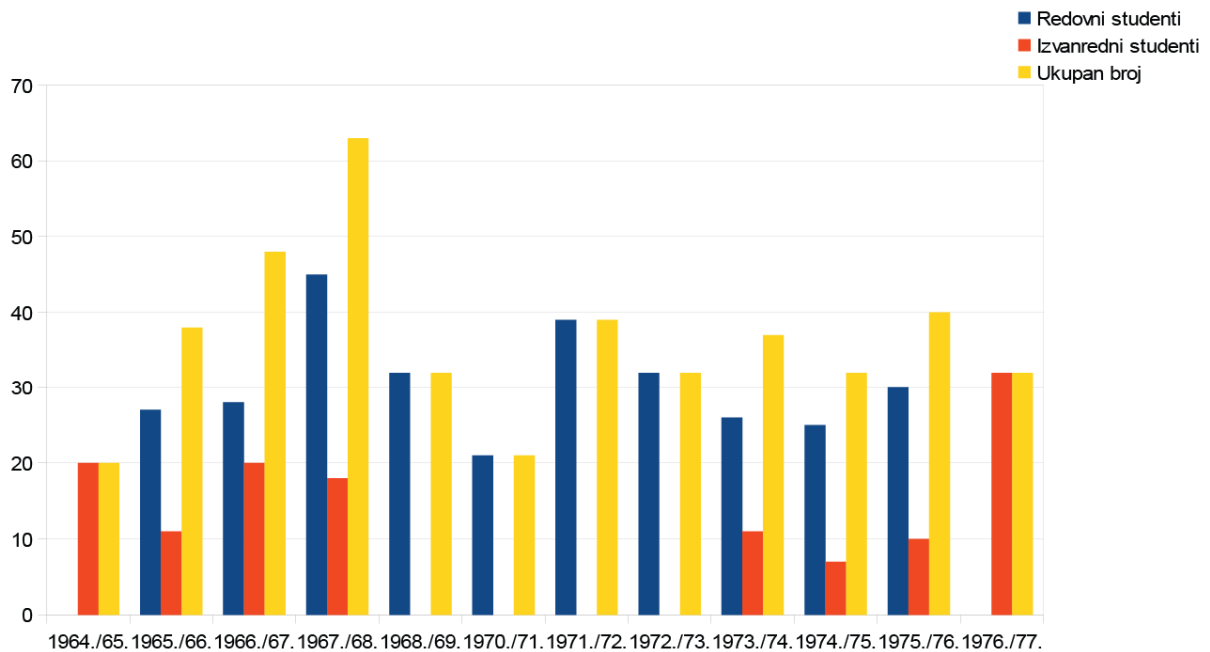
S obzirom na novonastale okolnosti, u ak. god. 1972./73. moralo se pristupiti reorganizaciji studijske grupe. Ukidaju se kolegiji koji nisu potrebni u osposobljavanju za školskog knjižničara i u vezi s time reducira broj satova, te je ta studijska grupa ak. god. 1976/77 dočekala sa fondom sati od 12 sati nastave po semestru, dakle ponovno s onolikim brojem sati s kojim je studij 1964./65. i započeo. Dio vezan uz knjižničarstvo svodi se na stjecanje onih znanja koja su potrebna nastavniku materinskog jezika kojemu se povjerava školska knjižnica. Od ljetnog semestra ak. god. 1974./75. i sam se naziv kolegija mijenja u „Hrvatski ili srpski jezik sa školskim knjižničarstvom. Ovom reorganizacijom suzio se i broj zainteresiranih polaznika. Tada je i upisana posljednja generacija od 20 studenata i to isključivo kao izvanredni studenti.

Iste ak. god. započinje rad novoosnovana Katedra za bibliotekarstvo pri Odsjeku za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koja ubrzo prerasta u četverogodišnji studij.

Zaključak

Može se zaključiti da je organizacija školovanja knjižničara na Pedagoškoj akademiji (PA) u Rijeci bila umnogome zaslužna za promjenu percepcije društva prema samoj knjižničarskoj profesiji. Po prvi se puta, tada ponudilo školovanje knjižničara na nekoj visokoškolskoj ustanovi nakon završenog srednjoškolskog obrazovanja. U počecima je cilj bio osposobljavanje nastavnika koji rade u školskim knjižnicama za profesionalno i kvalitetno obavljanje tih poslova, te za rad u manjim narodnim knjižnicama. Time se željelo zadovoljiti bar dio potreba za školovanim knjižničarima. S vremenom je interes za taj vid obrazovanja rastao, pa je kolegij prerasao u studij vezan uz materinski jezik. Kako je obim gradiva rastao zbog realnih promjena u knjižničarstvu, te podizanja standarda rada, sve je češći prijedlog da se pri PA u Rijeci organizira samostalni studij knjižničarstva, nakon kojeg bi se dobilo zvanje viši knjižničar. Takav bi djelatnik mogao obavljati i složenije poslove u bilo kojoj knjižnici. No to nije bio moguće ostvariti unutar visokoškolske ustanove tog tipa, zbog toga što je njena osnovna djelatnost obrazovanje nastavnika, dakle područje pedagogije. S obzirom na to da knjižničarstvo ne pripada skupini pedagoških znanosti, bilo je prijedloga da se organizira kao samostalni studij. No, ni organizacijski ni kadrovski nije bilo moguće ispuniti propisane uvjete za osnivanje samostalnog studija, kolegij se ponovo vraća na pružanje samo osnovnih knjižničarskih znanja. Na žalost, neprepoznavanje mogućnosti takvog studija u prvom redu, od vlastite zajednice utjecalo je na to da se interes za njega smanjivao. Posljednja je generacija studenata upisanih u ak. god. 1976./77: bila je gotovo jednaka brojem onoj iz 1965./66.

Kao ilustraciju razvoja, pa stagnacije i gašenja studija prilaže se i grafički prikaz broja upisanih studenata, redovnih i izvanrednih od ak. god. 1964./65. do posljednje 1976./77.



Značenje ovog studija bilo je vrlo važno za daljnji razvoj organiziranog formalnog školovanja knjižničara. Prvi je puta u Hrvatskoj obrazovanje knjižničara na razini više škole, organizirano i izvedeno na detaljan i profesionalno razrađen način. Svojim je djelovanjem i radom Katedra na PA u Rijeci ukazala na neodložnu potrebu formalnog školovanja za knjižničarsku profesiju nakon završene srednje škole. Potakla je i veliku zainteresiranost kandidata za općenitiju i širu knjižničarsku izobrazbu u vidu samostalnog studija.

Tako su riječka iskustva umnogome pomogla ustroju fakultetskog obrazovanja knjižničara na Filozofskom fakultetu zagrebačkog sveučilišta, koje je započelo nekoliko godine poslije.

Tatjana Blažeković daje svoj doprinos pišući jedan od prvih prijedloga plana i programa za studij knjižničarstva na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Bibliografija

1. Badalić, Josip. Za naše narodno knjižničarstvo. Zagreb: Ministarstvo narodne prosvjete, Glavno ravnateljstvo za obće narodno prosvjetljivanje, 1943.
2. Blažeković, Tatjana. Hrvatskom bibliotekarskom društvu na ruke predsjednika, 1972. // Ostavština Tatjane Blažeković. Sveučilišna knjižnica Rijeka. Strojopisom pisan dopis.
3. Blažeković, Tatjana. Obrazovanje školskog knjižničara, 1966. // Ostavština Tatjane Blažeković, Sveučilišna knjižnica Rijeka. Strojopisom pisan dopis.
4. Blažeković, Tatjana. Prikaz školovanja knjižničarskog kadra na Pedagoškoj akademiji u Rijeci // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 14, 3/4 (1968), 280-284.
5. Blažeković, Tatjana. Školovanje viših knjižničara na Pedagoškoj akademiji u Rijeci od školske godine 1964/65. do školske godine 1977./78. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 24, 1/4 (1979-1980), 95-102.
6. Furlan, Branka, Nevenka Košutić-Brozović, Vanda Milčetić. Kolegij o osnovama bibliotekarstva na pedagoškim akademijama u Hrvatskoj // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 15, 3/4 (1969), 165-168.
7. Mikačić, Mira. O obrazovanju radnika u bibliotekarskoj struci u Hrvatskoj // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 16, 3/4 (1970), 103-116.
8. Nastavni program za studij bibliotekarstva na Pedagoškoj akademiji, /s. a./ // Ostavština Tatjane Blažeković. Sveučilišna knjižnica Rijeka. Strojopisom pisan dopis.
9. Pedagoška akademija Rijeka. Izvanredni studij bibliotekarstva – prijedlog za otvaranje, 1971. // Ostavština Tatjane Blažeković. Sveučilišna knjižnica Rijeka. Strojopisom pisan dopis
10. Pedagoška akademija Rijeka. Predmet, proširenje studija bibliotekarstva, 1972. // Ostavština Tatjane Blažeković. Sveučilišna knjižnica Rijeka. Strojopisom pisan dopis
11. Rojnić, Matko. Stručno obrazovanje bibliotekara. // Drugi i treći kongres Saveza društava bibliotekara FNR Jugoslavije. Ljubljana: Savez društava bibliotekara FNR Jugoslavije, 1958.

12. Sečić, Dora. Kraljevska Sveučilišna knjižnica u Zagrebu 1874-1918.: prinosi proučavanju vrednovanju razvoja srednjoeuropske knjižnice s dvojnou funkcijom: doktorska disertacija. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet, 1996.
13. SRH Republički sekretarijat za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu. Pedagoškoj akademiji Rijeka, 1973. // Ostavština Tatjane Blažeković. Sveučilišna knjižnica Rijeka. Strojopisom pisan dopis
14. Švenda-Radeljak, Ksenija: Obrazovanje i status knjižničara u Hrvatskoj do uvođenja studija bibliotekarstva: doktorska disertacija. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet, 2012.
15. Zaključci skupštine Saveza društava bibliotekara Jugoslavije održane 15-17. listopada u Budvi. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 11, 1/4 (1965), 147-148.

Bibliografski opus Tatjane Blažeković

Evgenia Arh

Sveučilišna knjižnica Rijeka
earh@svkri.hr

Sažetak

Tatjana Blažeković po dolasku u Rijeku uvidjela je nedostatak sustavnih bibliografija o riječkom području, koje su jedan od osnovnih preduvjeta za stručnu i znanstvenu obradu područja. Stoga je započela rad na prikupljanju i sređivanju podataka o publikacijama objavljenim na području Istre, Rijeke i Kvarnerskih otoka. Ovaj rad donosi razmišljanja Tatjane Blažeković o bibliografijama, zatim pregled znanih i neznanih bibliografija koje je izradila i na kraju bibliografiju njezinih radova.

Ključne riječi: Tatjana Blažeković, bibliografije.

Summary

Upon arrival to Rijeka Tatjana Blažeković noted the lack of systematic bibliography about Rijeka and surroundings, which are one of the main preconditions for professional and scientific local area analysis. Thus began work of collection and arranging information on publications published in the Istra, Rijeka and Kvarner islands area. This article provides Tatjana Blažeković reflections on bibliographies, then review of known and unknown bibliographies which she compiled, and finally bibliography of her work.

Key words: Tatjana Blažeković, bibliography.

Uvod

Tatjana Blažeković po dolasku u Rijeku započela je istraživati razne teme iz prošlosti. Istražujući uočila je nedostatak sustavnih bibliografija o ovom području, koje su jedan od osnovnih preduvjeta za stručnu i znanstvenu obradu teme. Stoga je započela „u osamljenim naporima“ rad na prikupljanju i sređivanju podataka o publikacijama objavljenim na području Istre, Rijeke i Kvarnerskih otoka.¹ Velik dio svog rada Tatjana Blažeković posvetila je bibliografijama, stoga ovaj rad govori njezinom bibliografskom opusu. U prvom dijelu rada donosi se pregled razmišljanja Tatjane Blažeković o važnosti bibliografija za znanstveni i stručni rad na temelju njezinih članaka *U osamljenim naporima* (1969, Dometi), *Međunarodni značaj nacionalne bibliografije* (Informatologia Yugoslavica 13 (1-4) 67-88 (1981)). Neki teoretski i metodički aspekti bibliografije kao nastavnog predmeta na postdiplomskom studiju (Informatologia Yugoslavica 15 (1-2) 45-61 (1983)).

U drugom dijelu rada daje se pregled njezinih najvažnijih bibliografija. Zatim slijedi bibliografija djela Tatjane Blažeković.

O važnosti bibliografija

Članak *U osamljenim naporima* dio je skupa članaka koji izlaze 1969. i 1970. u časopisu Dometi pod skupnim nazivom *Poslijeratna hrvatska historiografija o Istri, Rijeci, Hrvatskom primorju i Kvarnerskim otocima*.²

¹ Naslov članka Tatjane Blažeković objavljen u Dometima 1969. godine.

² Osim Tatjane Blažeković u navedenom nizu članaka autori su i Petar Strčić, Mirjana Gross, Miroslav Bertoša, Igor Karaman, Radojica F. Barbalić, Danilo Klen, Oleg Madnić, Đorđe Milović, Ante Šonje, Božo Milanović, Branko Funcić, Miroslava Despot, Vanda Ekl i Mirko Zjačić.

U članku se navodi pregled postojećih bibliografskih publikacija (opće bibliografije, bio-bibliografije, specijalne bibliografije) koje postoje o području.³ Tim bibliografskim ostvarenjima iako navode naslove raznih publikacija, nedostaje bibliografska metoda, no i u tom obliku mogu biti korisne za pronalaženje i identificiranje bibliografskih jedinica.

Radi veće upotrebljivosti ovog već sabranog bibliografskog materijala, predlaže se sređivanje situacije na način da se izradi „novu bibliografiju bibliografija, koja bi osim navedenih popisa iznašla one nespomenute, te sve te podatke bibliografski opisane dala na opću upotrebu korisnicima“⁴ prema suvremenim, detaljnim bibliografskim metodama s raznovrsnim kazalima.

Nadalje predlaže istraživanje djela koja govore o ovim krajevima nastala nakon Drugog svjetskog rata (stručne i opće bibliografije) također je potrebno identificirati i radove s bibliografskim podacima. Aktivnim radom na prikupljanju podataka o djelima koja govore o ovom području i izradom bibliografskih publikacija stječu se osnovni preduvjeti za znanstvenu i stručnu obradu ovog područja. „To je zadatak naučni, nacionalni i politički koji se nameće sam po sebi.“⁵

Upućuje na bibliografije koje se javljaju u poslijeratnim godinama i zaključuje da su sve bibliografije rađene neplanski pojedinačno i nesustavno, no potrebno je stvoriti mogućnosti za sustavan i stručan rad na izradi:

1. opće bibliografije ovih krajeva;
2. specijalnih bibliografije o pojedinim lokalitetima, osobama i strukama;
3. bibliografije stranih publikacija⁶.

³ Od navedenih bibliografija ističe se Cambi. *Saggio di bibliografia istriana*, Kopar 1864., Spinčić. *Crnice iz hrvatske književne kulture Istre*, Strohal. *Statuti primorskih gradova i općina*, Zagreb, 1911. Depoli. *Bibliografia storica fiumana*, 1924.

⁴ Blažeković (1969), str. 13.

⁵ Isto, str. 14.

⁶ Usp. isto.

Time bi Rijeka izgradila i učvrstila svoju poziciju kao regionalni bibliografski centar, a koristi o radu na bibliografiji regije bile bi višestruke:

- pomoć u stručnom i znanstvenom radu,
- poboljšanje nabave politike u knjižnicama i
- povećanje broja korisnika u knjižnicama regije.⁷

U članku *Međunarodni značaj nacionalne bibliografije* iz 1981. godine Tatjana Blažeković daje prikaz rada na nacionalnoj bibliografiji u svijetu od 1974. do 1979. kroz detaljne izvještaje s konferencije u Parizu 1977., Štrebske Pleso 1978., Kopenhagenu 1979. To razdoblje smatra najplodnijim razdobljem na području teoretske bibliografije, istraživačkih radova i praktičnih dostignuća.

„Svjetski značaj bibliografija je u tome što pomoću njihove pouzadnosti, redovitog izlaženja i obuhvatnosti nacionalne bibliografske građe možemo brzo i jednostavno pratiti sva suvremena znanstvena i tehnička dostignuća u svijetu. Ovu ogromnu pomoć u intelektualnom radu u sveukupnom ljudskom zbivanju pružaju nacionalne bibliografije čija je izrada složena, a djelokrug rada obuhvaća mnoge bibliotečne djelatnosti i tehnike. Pojava nacionalne bibliografije znači napor ljudske zajednice da objavi svoje ekonomske, socijalne, znanstvene, prosvjetne i kulturne domete. Bibliografija je proširila svoje funkcije i postala izvor i snabdjevač informacija svoje nacije i cijeloga svijeta.“⁸

Članak *Neki teoretski i metodički aspekti bibliografije kao nastavnog predmeta na postdiplomskom studiju* iz 1983. godine opisuje sadržaj predmeta bibliografije na poslijediplomskom studiju, ali donosi i nove spoznaje te iznosi i svoja promišljanja o bibliografiji. Bibliografiju određuje kao nositelja sustava „znanstvenih informacija jer se

⁷ Isto.

⁸ Blažeković (1981), str. 67.

znanstvene informacije skupljaju, obrađuju i daju na korištenje⁹, a sustav znanstvenih informacija kao informacijski sustav koji objavljuje rezultate znanstvenog rada i organizirano vrednuje, odabire, analizira, stručno i predmetno klasificira te opskrbljuje sažecima znanstvene informacije – bibliografske jedinice namijenjene javnosti. Davanje informacija o publikacijama i iz publikacija smatra ključnom djelatnošću bibliografije.

„Produbljivanje teorije bibliografije na poslijediplomskom studiju dovodi do redefinicije bibliografske znanosti i to zbog mnoštva novih dostignuća u njoj. Poznato je da je bibliografija nekada smatrana odvojenom ali srodnom znanosti sa bibliotekarstvom. Danas ona sačinjava sastavni dio ali i najviši domet bibliotekarstva. U bibliografiji se sjedinjuju znanja iz tradicionalnih i klasičnih temeljnih predmeta bibliotekarstva: povijest pisma, knjige i knjižnica, bibliotečno poslovanje, katalogizacija i klasifikacija. Bibliografija je na taj način prožeta pojedinačnim temeljnim disciplinama bibliotekarstva kao i vlastitim sadržajima i kao takva služi najvišem cilju, a to je stvaranje sustava znanstvenih informacija. Zbog toga treba odrediti jasan okvir bibliografske djelatnosti, kao i bibliografske znanosti kao temelja sustava znanstvenih informacija.“¹⁰

Pregled najvažnijih bibliografija

U prvom i drugom godištu Riječke revije izlazile su bibliografije izdanja s područja Istre, Hrvatskog primorja i Gorskog kotara, ali i izdanja iz ostalih dijelova tadašnje države koja govore o ovim krajevima. Bibliografijom su obuhvaćene godine

⁹ Blažeković (1983), str. 46.

¹⁰ Isto, str. 47.

od 1945. do 1952., a ovaj bibliografski materijal je kasnije jednim svojim dijelom ugrađen u *Fluminensiu Croaticu*.

Fluminensia croatica četvrta je knjiga iz niza C Hrvatske bibliografije koja izlazi 1953. Osvrt na bibliografiju donosi dr. Tomislav Jakić u Riječkoj reviji navodeći da je to drugo djelo takve vrste koda nas (poslije Maštrovićeve *Jadertine Croaticae*), to je bibliografija „*sui generis*“ te obuhvaća i tipografsku i izdavačku produkciju bez obzira na vrijednost i predmet produkcije, takve bibliografije su od izuzetne koristi svima onima koji se zanimaju za kulturne, povijesne i političke probleme jednoga grada.¹¹ I to grada čije povijesne prilike autorica slikovito vidi kao „... povijest borbe za našu nacionalnu kulturu. Umjesto da jednostavno izgrađuju, dižu i usavršavaju zgradu svoje kulture i civilizacije oni su vijekovima i sve do danas morali braniti zemjište na kojem zgrada stoji i boriti se za sredstva izgradnje, dakle za osnovne preduvjete svoje nacionalne kulture. ... Na kulturnom liku Rijeke vrlo se oštro odrazila i politika vladajućih režima u prošlosti, grad je bio podvrgnut trgovačkim interesima pojedinih vlada, dok su nacionalni interesi bili neprestano sputavani i tendenciozno usmjeravani.“¹²

Pod dojmom navedenog autorica svojom bibliografijom želi historijsko-bibliografski dokumentirati djela tiskana na hrvatskom bez obzira na pismo od početka tiskarstva do 1952. godine, te time prikazati Rijeku kao dio hrvatskoga kulturnog prostora, bez obzira na državnu upravu. Važnost povijesnih okolnosti na razvoj tiskarstva i sama autorica ističe time što su bibliografske jedinice raspoređene u razdoblja ključna za riječku povijest.

Bibliografija je podijeljena u dva dijela na dio koji donosi popis monografske građe i dio koji obrađuje serijske publikacije.

¹¹ Usporedi Jakić (1953), str. 229.

¹² Blažeković (1953), str. 1.

Prvi dio bibliografije donosi popis 510 monografskih jedinica nastalih u:

- Glagoljskoj tiskari biskupa Šimuna Kožičića Benje (1530.-1531.)
- u razdoblju od 1790. kada je u tiskari Karletzky tiskana prva knjiga na hrvatskom do 1848. kad je Rijeke pripojena Hrvatskoj
- u razdoblju od 1848. do Rapallskog ugovora 1920.
- zaključno u razdoblju od 1921. do 1952.

Radi lakšeg snalaženja ovaj je dio opremljen abecednim, stručnim i predmetnim kazalom. Popis od 48 serijskih publikacija podijeljen je u razdoblja:

- od 1858. kada je u Rijeci tiskano sedmo godišće časopisa Neven do 1921.,
- od 1921. do 1952.

Za ovaj je dio pripremljeno abecedno i stručno kazalo. Unutar tih razdoblja građa je popisana kronološki, a unutar iste godine abecednim redom.

„Za ovakvu vrstu bibliografija ovo je najpodesnija razdioba, jer nam ujedno pruža i pregled, što se i koliko štampalo u pojednima godinama.“¹³

U prikupljanje podataka uloženo je puno truda, Tatjana Blažeković je pregledala knjižnice Zagreba, Varaždina, Ljubljane, Rijeke, Pule, Vrbnika, Sinja, Zadru, Visovcu, Splitu, Dubrovniku, odnosno ukupno 22 knjižnice. Bibliografija je također opremljena sa 13 reprodukcija odabranih stranica iz djela.

Bibliografija izdanja Izdavačkog poduzeća “Otokar Keršovani” objavljena za 5. godišnjicu postojanja kasnije postaje osnova za izradu bibliografije povodom obilježavanja 25. godišnjice poduzeća, objavljene 1974. godine.

¹³ Jakić (1953), str. 229.

Tatjana Blažeković pripremila je i Bibliografiju slikovnica za djecu Izdavačkog poduzeća "Otokar Keršovani" u Rijeci 1954.-1958.

Bibliografija Školskih novina¹⁴

Ovo je treći dio bibliografije Školskih novina, prve dvije su tiskane povodom 5. i 10. godina izlaženja. Ovaj treći dio je najopsežniji, u njemu je obrađeno 15 godišta Školskih novina na 1439 stranica. Odgovor na pitanje što se dogodilo da ova bibliografija nije objavljena pronalazimo u spomenici Školske novine iz 1985.

„Dr. Tatjana Blažeković napravila je po UDK-sistemu bibliografiju Školskih novina od 1950. do 1975. koje se zbog nedostatka financijskih sredstava za objavljivanje još nalazi u rukopisu.“¹⁵

Bibliografija tekstova o Vinodolskom zakonu napravljena je povodom obilježavanja 700. godišnjice i pripremljena je za objavljivanje u zborniku radova, koji također nije objavljen.

Osim ovih bibliografija priredila je i niz bibliografija koje su navedene u popisu njezinih djela u nastavku rada.

Bibliografija radova Tatjane Blažeković

Biobibliografiju dr. Tatjane Blažeković predstavila je Snježana Hozjan na 15. znanstvenom skupu „Pazinski memorijal“ 1984. godine, a objavljena je 1990. godine u istoimenom zborniku. Kako je dr. Blažeković stvarala i nakon toga za ovu pri-

¹⁴ Rukopis u ostavštini Tatjane Blažeković koja je pohranjena u Sveučilišnoj knjižnici Rijeka.

¹⁵ Školske novine (1985), str. 54.

godu pripremljena je bibliografija njezinih radova. Radi prikazivanja širine stvaralaštva Tatjane Blažeković radovi su podijeljeni po područjima.

Bibliografije i radovi o bibliografijama Tatjane Blažeković izdvojeni su u samostalnu cjelinu jer je njima posvećen ovaj rad.

Bibliografije i radovi o bibliografijama

1. Bibliografija djela izašlih 1945. g. // Riječka revija 1, 1(1952), 62-64.
2. Bibliografija djela izašlih 1946. g. // Riječka revija 1, 2(1952), 125-128.
3. Bibliografija djela izašlih 1947. g. // Riječka revija 1, 3(1952), 189-190.
4. Bibliografija djela izašlih 1948. g. // Riječka revija 1, 3(1952), 190-192.
5. Bibliografija djela izašlih 1949. g. // Riječka revija 1, 4(1952), 253-254.
6. Bibliografija djela izašlih 1950. g. // Riječka revija 1, 4(1952), 254-256.
7. Bibliografija // Riječka revija 2, 1(1952), 97-99.
8. Fluminensia croatica: bibliografija knjiga, časopisa i novina izdanih na hrvatskom ili srpskom jeziku na Rijeci. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1953.
9. Bio-bibliografska građa: Dr. Marijan Derenčin. // Riječka revija 6, 1-2(1957), 55-56.
10. Bibliografija izdanja izdavačkog poduzeća „Otokar Keršovani“ u Rijeci. // Riječka revija 8, 1(1959), 71-88.
11. Bibliografija slikovnica za djecu izdavačkog poduzeća „Otokar Keršovani“. // Riječka revija 8, 6(1959), 420-426.
12. Hrvatski prijevodi anglo-američke beletristike od 1945-1955. // Filologija 3, (1962), 241-246
13. U osamljenim naporima. // Dometi 2, 11(1969), 13-14.
14. Bibliografski podaci o „Našoj slozi“. // Pazinski memorijal 1, (1970), 73-81.

15. Bibliografija: 1954-1973: Izdavačko poduzeće "Otokar Keršovani". Opatija: Otokar Keršovani, 1974.
16. Međunarodni značaj nacionalne bibliografije. // *Informatologia yugoslavica* 13, 1-4(1981), 67-88.
17. Teoretski i metodički aspekti bibliografije kao nastavnog predmeta na postdiplomskom studiju. // *Informatologia yugoslavica* 15, 1-2(1983), 45-62.
18. Bibliografija napisa o "Građi za hrvatsku retrospektivnu bibliografiju knjiga: 1835-1940". // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 33, 1-4 (1990), 187-190.
19. Podaci za bio-bibliografiju Josipa Završnika. // *Vjesnik Historijskog arhiva u Rijeci* 32, (1990), 223-234.
20. Literatura o istarsko-kvarnerskim hrvatskim i talijanskim čitaonicama u XIX. stoljeću. // *Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću: povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lšinju / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj: Samoupravna interesna zajednica kulture Cres - Lošinj, 1990.*
21. Podaci za biobibliografiju Josipa Cimiottia – Steinberga. // *Vjesnik Povijesnog arhiva Rijeka* 33/34, (1991), 177-195.
22. Rukopisna ostavština braće Bastian u zagrebačkim arhivskim spremištima. // *Ivan Matetić Ronjgov* 2, (1993), 116-136.
23. Izdavačka djelatnost riječkih kapucina: građa za bibliografiju naklade i tiska OO kapucina. //
24. Bernardin Nikola Škrivanić i njegovo doba: zbornik radova / uredio Darko Deković. Rijeka: Matica hrvatska, Ogranak, 1997.
25. Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnografiju, ekonomiju, povijest i kulturu = *Almanacco di Senj: contributi per la geografia, l'etnografia, la storia e la cultura: 1(1965.)-22(1995.). //*
26. *Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci* 39, (1997), 543-552.
27. Popis riječkih serijskih publikacija 1990.-1995. // *Sveti Vid* 6, (2001), 175-190.

Knjižničarstvo

1. Nešto o propagandi knjige i čitanja. // *Kulturni radnik* 4, 10-11(1951), 565-567.
2. Naučna biblioteka u Rijeci. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 3, 1-4(1954), 1-15.
3. Katalog biblioteka bivšeg samostana reda sv. Augustina u Rijeci. // *Bibliotekar* 17, 1-2(1965) 24-33.
4. Kolegij bibliotekarstva na Pedagoškoj akademiji u Rijeci. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 11, 1-2 (1965), 67-68.
5. Prikaz školovanja knjižničarskog kadra na Pedagoškoj akademiji u Rijeci. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 14, 3-4(1968), 280-284.
6. Biblioteka osnovne škole: priručnik za školske knjižničare. Zagreb: Društvo bibliotekara Hrvatske, 1969.
7. Osnove bibliotekarstva. // *Nastavni planovi i programi*. Zagreb: Školska knjiga, 1969.
8. Die Ausbildung der Bibliothekare an der Pädagogischer Akademie in Rijeka. // *International*
9. *Librarianship*. Amsterdam: Liber Amicorum, 1969.
10. Standardi za školske biblioteke. // *Knjiga i čitaoci* 4, 1-2(1970), 1-3.
11. Dječja knjiga - most sporazumijevanja. // *Knjiga i čitaoci* 4, 10(1970), 1-3.
12. [Tekstovi o knjižnicama]. // *Politika razvoja kulture u općini Rijeka*. Rijeka: Ekonomski institut, 1971.
13. Školska knjižnica ili razredna knjižnica. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 18, 3-4(1972), 111-118.
14. *Knjižnica osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga, 1974.
15. Teorija i praksa osposobljavanja školskog knjižničara. // *Radovi Pedagoške akademije u Rijeci* 4, (1976), 23-30.
16. IFLA prošlost i sadašnjost. // *Knjiga i čitaoci* 10, 1-2(1976), 3-5.
17. The professional Education of School libraries. // *IFLA 42nd General Council Meeting*. Lausanne: IFLA, 1976.

18. Osnutak podsekcije za školske knjižnice u IFLA-i. // Knjiga i čitaoci 11, 1-2(1977), 3-5.
19. Školska knjižnica u mreži kompjuteriziranih knjižnica. // Jugoslavensko savjetovanje o primjeni kompjutera u bibliotekama. Zagreb, Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1977.
20. Suvremena školska knjižnica u jedinstvanom odgojno-obrazovnom procesu. // Zbornik pedagoške akademije Rijeka 2, (1977), 33-42.
21. Die wissenschaftliche Bibliotheken in Croatien. // Biblos (Wien) 27, 1(1978), 100-124.
22. Školska knjižnica i njeno pretvaranje u multimedijски centar. // Obrazovanje i rad 8, (1978), 73-78.
23. Školske knjižnice u sistemu usamljenog (usmjerenog) obrazovanja. // Skupština Saveza društava bibliotekara Jugoslavije. Herceg Novi: SDBJ, 1979.
24. Školovanje knjižničarskog kadra na Pedagoškoj akademiji u Rijeci od šk. god. 1964/1965 do šk. god. 1977/1978. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 24, 1-4(1979-1980), 95-102.
25. Univerzalna dostupnost publikacija (UAP). // Informatologia yugoslavica 11, 3-4(1979), 1-10.
26. Mogućnosti koje u radu školskih knjižnica pružaju standardi. // Knjiga i čitaoci 13, 1-6(1979), 13-16.
27. Školske knjižnice: ambiciozni razvojni planovi. // Školske novine 31, 40-41(1980), 24.
28. Sazrijevanje zamisli o suvremenoj školskoj knjižnici u Hrvatskoj od 1945. do 1980. // Pedagoški rad 36, 5-6(1981), 246-260.
29. User of information education through school libraries. // Informatologia yugoslavica: Separate speciale 6, (1984), 85-90.
30. Knjižnica osnovne škole. Ponovljeno i prerađeno izdanje. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1993.

Književnost

1. Engleska književnost i njene veze s hrvatskom modernom: (1900-1914): doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet, 1957.
2. Analiza Antonijeva govora iz Shekespeareova "Julija Cezara", III, 2. // Opća kultura I. Rijeka. Pedagoški centar za stručne škole, 1960.

Povijest

1. Hrvatske novine i štamparije u Istri. // Riječka revija 1, 1(1952), 38-41.
2. Dva zaslužna Riječana: Josip i dr. Nikola Best. // Otkrića, (1954), 644-645.
3. Nekoliko arhivskih podataka o Karolini Belinić. // Jadranski zbornik 1, (1956), 320-322.
4. Giuseppina Martinuzzi: građa za biografiju. // Riječka revija 6, 1-2(1957), 55-56.
5. Posljednji dani francuske vlasti u Istri: 1813. // Vojno-istoriski glasnik 11, 4(1960), 57-77.
6. Postanak riječke biskupije i njezino djelovanje do početka drugog svjetskog rata. // Jadranski zbornik 5, (1962), 320-322.
7. Kronologija kulturnih zbivanja u Rijeci. // Rijeka: fotomonografija. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1969.
8. Supilov "Novi list" najutjecajniji list u Hrvatskoj: u „Novome listu” dolaze do izražaja sve izvanredne odlike Supila kao političara i tvorca modernog hrvatskog novinstva. // Novi list 24, 294(1970), 7.
9. Utjecaj Tomasa Lucianija na Giuseppinu Martinuzzi. // Dometi 8, 10 (1975), 101-106.
10. Supilov "Novi list" i hrvatsko novinarstvo. // Dometi 10, 10(1977), 71-76.
11. Cimiotti-Steinberg, Ljudevit Josip. // Hrvatski biografski leksikon. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1989.

12. Ivan Kukuljević Sakcinski i Rijeka. // Vjesnik Povijesnog arhiva Rijeka 35/36, (1994), 205-219
13. Fran Kurelac kao pravi član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu (1867-1874). // Riječki filološki dani: zbornik radova s Međunarodnog znanstvenog skupa Riječki filološki dani, održanog u Rijeci od 1. do 3. prosinca 1994. / glavni urednik Marija Turk. Rijeka: Pedagoški fakultet, 1996.
14. Prilog proučavanju zborničkoga izdavaštva u zapadnoj Hrvatskoj (Istra, Kvarnersko primorje, Gorski kotar) od 1945. do 1995. // Vjesnik Povijesnog arhiva Rijeka 38, (1996), 296-312.
15. Autonomaški izgredi u Rijeci 25. svibnja 1862. // Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci 39, (1997), 315-335.
16. Boravak austrijskog nadvojvode Josipa Habsburga u Rijeci. // Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci 41/42, (1999/2000), 135-164.
17. Riječanin doktor Michele Maylender i njegovo djelo "Storia delle Accademie d'Italia": (1926.-1930.). // Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci 43/44, (2001), 303-319.
18. Karletzky, tiskare i knjižare u Rijeci. // 1780.-1830.: gospodarski i društveni život / priredio Ervin Dubrović. Rijeka: Muzej grada Rijeke, 2006.
19. Karlović, David (Wohl). // Hrvatski biografski leksikon. Zagreb: Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 2009.
20. Kobler, Giovanni. // Hrvatski biografski leksikon. Zagreb: Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 2009.

Prijevod

1. Pustolovine Huckleberryja Finna / Mark Twain. Zagreb: Nakladni zavod Hrvatske, 1947. [Prijevod s engleskog jezika; Izdanje iz 1974. za Mladost]

2. Pustolovine Toma Sawyera / Mark Twain. Zagreb: Nakladni zavod Hrvatske, 1947. [prijevod s engleskog jezika; Kasnija izdanja za istog nakladnika 1963., 1968., 1973., 1975.]
3. Sinovi i ljubavnici / David Herbert Lawrence. Rijeka: "Otokar Keršovani", 1955. [Prijevod s engleskog jezika; Kasnije izdanje 1975.]
4. Benito Juarez / Karl May. Rijeka: "Otokar Keršovani", 1964. [Prijevod s njemačkog jezika, drugo izdanje 1966.]
5. Jastrebov kljun / Karl May. Rijeka: "Otokar Keršovani", 1963. [Prijevod s njemačkog jezika]

Osvrti

1. Stara Istra u slikama: rijetka i vrijedna publikacija u riječkoj Naučnoj biblioteci. // Novi list 14, 306(1960), 3.
2. Umro Dr. Marko Ćutić: prvi direktor Naučne biblioteke i prvi viši bibliotekar u Rijeci. // Novi list 20, 145 (1967), 8.
3. Petsto godina tiska: početak i sadašnjost tiska - Gutenbergova spomen-izložba: u organizaciji Naučne biblioteke. // Novi list 22, 247(1968), 8.
4. Površan pogled značajne epohe: o izložbi "Izbor revolucionarne književnosti jugoslavenskih naroda 1918-1941" u Naučnoj biblioteci. // Novi list 27, 246(1973), 14.

Prikazi

1. Gray, Duncan: Fundamentals of Librarianship. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 1, 4 (1950), 338-339.

2. Šime Jurić: dopisivanje Petra Stankovića s braćom Appendinijima. // Riječka revija 2, 2(1952), 235.
3. Marić Milovan-Mony: Labin kroz stoljeća. // Riječka revija 2, 2(1952), 243.
4. Tugomil i Vitomir Ujčić: sadržaj opera. // Riječka revija 2, 2(1952), 243.
5. Misli i pogledi A. G. Matoša. // Riječka revija 6, 1-2(1957), 50.
6. Osječka bibliografija: tiskarsko-izdavačka djelatnost u Osijeku od 1742. do 1978. godine, sv. 1: (1742.-1944). // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 25, 1-4(1982), 241-243.
7. Budiša, Dražen: Počeci tiskarstva u europskih naroda. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 28, 1-4(1985), 230-231.
8. Katalog periodičnih publikacija u bibliotekama SR Hrvatske 1977-1981: abecedni i stručni katalog. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 29, 1-4(1986), 171-173.
9. Vodič kroz biblioteke i INDOK centre Rijeke // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 29, 1-4(1986), 173-174
10. Bibliografija Izraza 1957-1986. // Izraz 31, 3-4(1987), 76-77.
11. Galić, Pavao: Katalog knjiga tiskanih u XVI. Stoljeću koje se čuvaju u zadarskoj naučnoj biblioteci. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 30, 1-4(1987), 249-250.
12. Stipčević, Aleksandar: Povijest knjige. // Informatologia yugoslavica 19, 3-4(1987), 207.
13. Verona, Eva: Prinosi povijesti Akademijine knjižnice (sadašnje Nacionalne i sveučilišne biblioteke). // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 30, 1-4(1987), 258-259.
14. Rogulja, Petar: Hrvatska nacionalna bibliografija i Ivan Kukuljević Sakcinski. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 33, 1-4 (1990), 190-192.
15. Građa za hrvatsku retrospektivnu bibliografiju knjiga 1835-1940: 1982-1990. Knj. 1: A-BEL - 1982. do Knj. 15: NAR-OŽ – 1990. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 33, 1-4 (1990), 187-190.

Izvori

Hozjan, Snježana; Biobibliografija Tatjane Blažeković. // Pazinski memorijal 21 (1990), 267-274.

Jakić, Tomislav. Fluminensia Croatica: bibliografija djela štampanih na hrvatskom jeziku u Rijeci. // Riječka revija 2, 2(1953), 229-231.

Školske novine: 1950-1985. Zagreb: Školske novine, 1985.

Tadić, Katica; Bibliografija o arhivima, čitaonicama, knjižnicama i muzejima: napisi iz riječkih i sušačkih hrvatskih novina od 1900. do 1999., na području današnjih županija Primorsko-goranske, Istarske i Ličko-senjske. Osijek: Filozofski fakultet, 2005.

Knjižničarstvo danas

Mobbing i školski knjižničar

Karmen Delač-Petković

Strojarsko brodograđevna škola za ind. i obrt. zanimanja, Rijeka
karmen.delac-petkovic@skole.hr

Sažetak

Članak govori o mobbingu u školskoj knjižnici s pozicije knjižničara¹ kao potencijalne žrtve mobbinga. Cilj je objasniti mobbing kao pojavu koja se ne događa drugima, već se može dogoditi svakome od nas te pojasniti metode mobiranja i posljedice koje ostavlja na žrtvu i radnu sredinu s težištem na prevenciju i obranu od mobbinga.

¹ U tekstu se pod “knjižničarom” podrazumijeva svaki zaposlenik u knjižnici, bio muškarac ili žena.

Što je mobbing?

Sustavno istraživanje mobbinga, kao društveno neprihvatljivog ponašanja, započelo je osamdesetih godina dvadesetog stoljeća. Mobbing je izučavan s različitih aspekata što je rezultiralo brojnim definicijama mobbinga. Jednostavnu, ali sveobuhvatnu definiciju mobbinga možemo naći na stranicama Wikipedije: *Mobbing je specifični oblik ponašanja na radnom mjestu, kojim jedna osoba ili skupina njih sustavno psihički zlostavlja i ponižava drugu osobu, s ciljem ugrožavanja njezina ugleda, časti, ljudskog dostojanstva i integriteta, sve do eliminacije s radnog mjesta.*²

Sam naziv dolazi od engl. imenice *mob*³ i glagola *to mob* što označava *gomilu, svjetinu, rulju, ološ* odnosno organizirani napad takve grupe ljudi. Često se koristi i termin *work abuse*, odnosno *employee abuse*, što odgovara našim terminima *zlostavljanje na radu / radnom mjestu*, odnosno *zlostavljanje zaposlenika*. Izvedenica *mober* rabi se kao široki pojam za zlostavljača. Obično se smatra da zlostavljač mora biti nadređena, a zlostavljani podređena osoba, što nije točno, jer se u 45% slučajeva radi o horizontalnom mobbingu (Milošević i Mustajegović, s. a.) budući da zlostavljač djeluje s istog društvenog položaja na kojoj je žrtva.

U engleskom govornom području često nailazimo na termine *bossing* i *bullying*. Prvi dolazi od riječi *boss* kojom označavamo šefa, odnosno upravitelja. Bossing je, dakle mobbing koji šef, odnosno nadređena osoba provodi nad svojim zaposlenicima. Takav “mali Napoleon” smatra da su svi niže rangirani zaposlenici dužni trpjeti njegovo maltretiranje upravo zbog svoje nižeg položaja na hijerarhijskoj ljestvici poduzeća. Bossing je primjer okomitog mobbinga koji u 95% slučajeva ide od vrha prema dnu, a samo u 5% slučajeva obratno (Milošević i Mustajegović, s. a.).

² Mobbing [Citirano 2013-4-30]. Dostupno na <http://hr.wikipedia.org/wiki/Mobbing>

³ Svi su prijevodi napravljeni prema: Filipović, Rudolf. Englesko-hrvatski rječnik. Zagreb: Školska knjiga, 1999.

Termin *bullying* dolazi od engl. imenice *bully* i koristi se za nasilje u školama. Vršnjačko nasilje može biti nasilje starijih učenika nad mlađima, nasilje jednog učenika nad jednim ili više učenika te nasilje grupe učenika nad jednim učenikom na putu do škole i u školi za vrijeme odmora pa i za vrijeme nastave. Posljednjih je godina u porastu *cyber bullying*, odnosno maltretiranje putem telefona, mobitela, interneta. S obzirom na učestalost vršnjačkog nasilja već u nižim razredima osnovne škole, dobro je da školski knjižničar zna prepoznati i spriječiti sve oblike nasilja.

Danas se stav o mobbingu ubrzano mijenja. U istraživanje i sankcioniranje mobbinga uključeni su psiholozi, psihijatri, policija i sudstvo, čime smo znatno, ali još nedovoljno, odmakli u rješavanju ovoga problema. Žrtvu mobbinga društvo više ne smatra odgovornom za mobbing (jer je "izazivala") i ne tretira ju kao krivca koji treba snositi posljedice. Ipak, u rješavanju problema proizašlih iz mobbinga Hrvatska znatno zaostaje za Europom, što za posljedicu ima vrlo velik broj mobiranih zaposlenika (15,4-53,4%) u odnosu na europski prosjek (9%) (Koić, 2005.).

Kako prepoznati mobbing?

Prvi je korak u obrani od mobbinga prepoznavanje i osvješćivanje problema. Iskustvo je pokazalo da je žrtvama iznimno teško shvatiti i prihvatiti da su napadi na njih planirani, vođeni i dobro organizirani. Tome pogoduju začudni stavovi, koje još uvijek možemo pronaći u medijima, da je knjižničar iskompleksirana osoba čiji osnovni problem nije mobbing, nego pogrešna percepcija sebe same. Takvi nazadni stavovi možda mogu pokolebati mladu i nesigurnu osobu, ali će i ona brzo shvatiti da se, primjerice, seksualno uznemiravanje ne događa "u njezinoj glavi" već u njezinoj knjižnici. Uvjeravanje da mobbing nije mobbing, već kadrovska politika firme, također je vrsta mobbinga.

Žrtvi postaje jasno da se radi o nemoralnom i protuzakonitom ponašanju tek kad početna neugoda preraste u sustavno zlostavljanje koje traje više od šest mjeseci i ponavlja se barem jednom tjedno, kad organizirano napadanje na profesionalno i ljudsko dostojanstvo preraste u okrutno i društveno neprihvatljivo izživljavanje. Žrtva s vremenom postaje svjesna da ju mober, odnosno moberi, namjerno opstriraju i onemogućavaju joj normalan rad i život, i na profesionalnom i na privatnom planu. Što prije žrtva postane svjesna posljedica koje mobbing ostavlja na njoj, prije će se početi braniti, nasilje će se prije prekinuti i njegove će posljedice biti blaže.

Metode i faze mobiranja

Metode mobiranja u biti su identične bez obzira na kojem se radnom mjestu zatekla žrtva mobinga. Dakle, i knjižničar će, kao i svaki drugi zaposlenik, biti izložen istim nasilnim “mjerama” koje uključuju zakidanje žrtve u njezinim zakonskim pravima (primjereni radni uvjeti, stručno usavršavanje, bolovanje), okradanje žrtve i zakidanje na plaći, falsificiranje dokumenata, svjesno sabotiranje rada, davanje besmislenih poslova i stalno mijenjanje uputa za rad, davanje neizvedivih zadataka i rokova te kasnije optuživanje za nerad, pretovarivanje poslom ili uskraćivanje posla, namjerno uništavanje sredstava za rad i predmeta u žrtvinom vlasništvu, podcjenjivanje žrtvine stručnosti, stavova i mišljenja, prebacivanje na drugo, udaljeno, manje plaćeno ili teže radno mjesto te cenzuriranje, falsificiranje ili svojatanje žrtvinih postignuća. Česta metoda mobiranja je izoliranje žrtve i “zavjera šutnje” čime žrtva ostaje osamljena i u potpunosti izložena zlostavljanju.

Mober će se pri tom služiti prokušanim metodama – ogovaranjem žrtve, podmetanjem, klevetanjem, laganjem, ismijavanjem i omalovažavanjem žrtve, kako bi se žrtva okvalificirala kao neradnik i bolesnik asocijalnog ponašanja. Kontrola nad

cjelokupnim životom žrtve postiže se prisiljavanjem žrtve da izvan radnog vremena neplaćeno radi za firmu ili ustanovu (školu, knjižnicu) ili se druži sa svojim moberima.

Osobnost i ciljevi mobera

Mober je, u pravilu, snažno pozicionirana “nezamjenjiva” osoba koja sama mobira ili manipulira drugima i delegira ih da mobiraju nekoga u njezino ime. To je osoba s niskim samopoštovanjem, ali vrlo ambiciozna, koja se osjeća ugroženom od drugačijih suradnika jer je nedorasla svojim zadacima i nesposobna za kreativan i human pristup. Mober često postaje i osoba koja ima znatnih problema u drugim sferama života kao što su brak i obitelj.

Metode koje mober rabi karakteriziraju ga i kao bezosjećajnu osobu, osobu bez empatije, s antisocijalnim poremećajem ličnosti (sociopat) koja je izrazito sebična, nasilna i angažirana. Ako se radi o žrtvi koju je teško “maknuti”, mober će se ponekad samo zabavljati dugotrajnim perverznom mučenjem žrtve. Međutim, primarni je moberov cilj onesposobiti i ukloniti zaposlenika kojega mober procijeni potencijalno opasnim za sebe i svoju poziciju.

Žrtve mobbinga i posljedice mobiranja

Žrtve mobbinga su osobe različite od svoje sredine: mlada osoba među starima i obratno, školovana osoba među neškolovanima, žena među muškarcima i obratno, sposobna i uspješna osoba, osoba različite nacionalnosti, vjere i običaja, osoba koja različito izgleda uključujući invalide i bolesne osobe, osoba boljeg materijalnog ili

društvenog statusa, osoba koja radi “bolji” posao (veća plaća, ljepše radno mjesto, lakši posao, povoljnije radno vrijeme, manja udaljenost do posla...), osoba koja uživa ili bi mogla uživati neke povlastice, kreativna osoba... Često je to osoba koja nema “zaleđe” i nije politički angažirana. Beskrupulozni poslodavci koriste mobbing kao metodu kadrovske politike pa mobiraju novozaposlene radnike, one koji su pred mirovinom ili su “kadrovski višak”. Mobbingu su osobito izložene poštene osobe u nepoštenoj sredini i “neposlušne osobe”, odnosno sve osobe koje na bilo koji način odudaraju od svoje sredine.

Posljedice mobinga su očite: žrtva je zbunjena, uplašena, nervozna, frustrirana, pokazuje znakove stresa (PTSP), obolijeva od različitih bolesti, uključujući i ovisnosti (hrana, nikotin, alkohol, antidepresivi, analgetici, droga). Usredotočena je na obranu od mobbinga pa pokazuje smanjen interes i učinkovitost na radnom mjestu, što moberu olakšava realizaciju planova (Kostelić-Martić, 2005.).

Budući da je školski knjižničar samo jedan u školi, moguće ga je zlostavljati nasamo, bez svjedoka i bez straha da će se većina profesora solidarizirati s njim. Osta li zaposlenici slabo poznaju poslove školskog knjižničara jer još uvijek postoje jake predrasude o knjižnici kao sinekuri. Takav stav pogoduje *moberima*. Iskustvo je pokazalo da školski knjižničari često kao izlaz biraju pasivnost i šutnju, što je najgore rješenje. Ako nitko ne zna za mobbing, on se ne može dokazati, a žrtva se ne može braniti.

Međutim, podaci o mobbingu prije ili kasnije dopijaju u javnost. Sredina školu u kojoj se događa mobbing brzo prepoznaje kao nepoželjnog suradnika. To je stoga što se posljedice mobbinga – neprijateljsko okruženje, loša radna atmosfera, negativna selekcija kadrova i slaba radna postignuća, odnosno odgojno-obrazovni rezultati – izravno odražavaju na kvalitetu škole (Sabljak, 2009.).

Metode obrane od mobiranja

Žrtva mobbinga može popustiti pred mobiranjem ili mu se oduprijeti. Od žrtve koja popusti očekuje se da pristupi moberovom klanu te i sama usvoji njegove vrijednosti i njegov obrazac ponašanja. Ako se odluči za otpor, žrtva mora računati s dugotrajnom borbom i pojačanim zlostavljanjem.

Stoga žrtva mora što prije razviti strategiju obrane od mobbinga koja uključuje prepoznavanje mobbinga i djelovanje. Potrebno je kreativno i svrsishodno koristiti energiju, dobro razmisliti o problemu i ne donositi nagle odluke. Nužno je aktivirati se, educirati o mobbingu,⁴ što će knjižničaru biti lakše nego prosječnoj žrtvi, i uvesti novu organizaciju posla s težištem na sadržajima koje mober nije ograničio. Naglasak neka bude na kvaliteti, informiranju i uslugama okrenutim široj zajednici (Posavec, 2012., Graham Scot, 2007.). Potom žrtva treba napraviti svoj “program obrane od mobbinga”, prikupiti pisane dokaze o zlostavljanju (tzv. dnevnik o zlostavljanju) i razviti strategiju obrane koristeći pri tom osobna i tuđa iskustva. Mora oformiti svoj “tim za potporu” s kojim uvijek može razgovarati. To mogu biti bliske osobe i stručnjaci: sindikat, povjerenik zaštite na radu, udruga za zaštitu ljudskih prava, odvjetnik, obiteljski liječnik ili liječnik medicine rada, psiholog, psihijatar, svećenik, grupa samopomoći za žrtve mobbinga.

Nakon toga žrtva mora razgovarati s *moberom*, objasniti svoj stav i najaviti akcije protiv mobbinga, a zatim predati nadređenom pisanu pritužbu protiv mobbinga, čak i u slučaju da je upravo on *mober*. Ukoliko to ne bude dovoljno da mobbing prestane, žrtva se može obratiti sindikatu i odvjetniku koji će, u dogovoru s njom, poduzeti zakonom propisane korake, uključujući i sudski proces protiv *mobera* (Rittossa i

⁴ Literatura o mobbingu je opsežna, ali ju svakako valja izučiti želimo li se učinkovito braniti od nasilja. Polazište neka budu zakoni (Zakon o radu, Zakon o osnovnom i srednjem školstvu, Kolektivni ugovor), zatim stručni tekstovi, a tek onda primjeri iz prakse o kojima su često dostupne samo nepotpune informacije. Kvalitetnu literaturu žrtva može dobiti od stručnjaka koji se bave prevencijom mobbinga i saniranjem njegovih posljedica.

Trbojević Palalić, 2007.). Napuštanje radnog mjesta, osobito u doba današnje velike nezaposlenosti, treba biti posljednje što će žrtva učiniti. Bitno je prekinuti začarani krug i ustrajati u borbi za svoje ljudsko dostojanstvo, po mogućnosti mirnim putem (Mobbing: Udruga za pomoć i edukaciju žrtava mobbinga: Savjeti, 2013.).

Iznimno je važno da žrtva mobbinga sačuva vedar duh, druži se s ljudima i trenira komunikacijske vještine i tehnike relaksacije. Kako bi se žrtva mogla učinkovito braniti, od presudne je važnosti da ojača.

Što može učiniti školski knjižničar?

Svaki će školski knjižničar prije ili kasnije doći u situaciju da razgovara sa žrtvama mobbinga ili bullinga, a dio će ih i sam postati žrtvom takvoga ponašanja. Da bi pomogao svojim korisnicima riješiti taj problem (kao što im pomaže i u različitim drugim situacijama koje izlaze iz okvira knjižničarskih poslova) knjižničar, ponajprije, ne smije sam organizirati bilo kakav mobbing, sudjelovati u njemu, podupirati ga ili prešućivati.

Od knjižničara se očekuje da sagleda događaje s odmakom, prvi se obratiti korisniku koji ima problema i podijeli s njim svoja iskustva i saznanja. Bitno je saslušati, razgovarati, pojasniti, uputiti, utješiti, pomoći... Još je važnije podučiti žrtvu kako se oduprijeti mobbingu i kako kontrolirati stres.

Knjižničar će se, zbog svoje stručnosti te široke opće kulture, lakše nositi s napadima *mobera* kad do njih dođe, ne zato što je nužno emocionalno čvršći već zato što će se znati bolje organizirati i obraniti. Iz tih će razloga knjižničar biti i dobrodošao član različitih timova za prevenciju mobbinga kakvi se danas formiraju u razvijenim zemljama.

Zaključak

Svatko od nas može postati, ali ne smije ostati žrtvom mobbinga. Mobbing je raširen, ali posve neprihvatljiv obrazac ponašanja. Stoga je bitno da se tome učinkovito odupremo. Zato, neka borba protiv mobbinga bude dio našeg šireg zalaganja za bolji status školskih knjižničara. Svi zaposlenici, uključujući školske knjižničare, imaju moralno i zakonsko pravo ustati protiv mobbinga. I oni to danas, u sve većem broju, čine. *Moberima* više nije lako, a u budućnosti će im biti još teže.

Izvori i literatura

1. Graham Scot, Gini. Vodič za preživljavanje na poslu s lošim šefovima. Zagreb: V.B.Z., 2007.
2. Koić, Elvira. Mobing, tokenizam, seksualno uznemiravanje žena na radnom mjestu. *Kruh i ruže*, 15, 26 (2005.), str. 46-53.
3. Kostelić-Marić, Andreja. Mobing: psihičko maltretiranje na radnome mjestu: kako prepoznati mobing, kako se braniti i kako ga spriječiti. Zagreb: Školska knjiga, 2005.
4. Milošević, Milan i Mustajbegović, Jadranka. Mobbing – psihološko zlostavljanje na radnom mjestu. [Citirano 2013-4-30]. Dostupno na http://www.snz.unizg.hr/~mmilosev/ppt/Mobbing_psiholosko_zlostavljanje%20na%20radnom%20mjestu.ppt
5. Mobbing [Citirano 2013-4-30]. Dostupno na <http://hr.wikipedia.org/wiki/Mobbing>
6. Mobbing: Udruga za pomoć i edukaciju žrtava mobbinga: Savjeti. Dostupno na: <http://mobbing.hr/savjeti/>

7. Posavec, Robert. Status školskih knjižničara unutar organizacija u kojima djeluju. Smjernice za rad školskog knjižničara: zbornik radova: Dubrovnik, 2.-24. ožujka 2012. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2012., str. 91-94.
8. Rittossa, Dalida i Trbojević Palalić, Milana. Kaznenopravni pristup problematici *mobbinga*. Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 28, 2(2007.), str. 1325-1351.
9. Sabljak, Mladen. Sumrak hrvatskog školstva: kronologija jednog mobbinga. Zagreb: vlastito izdanje, 2009.

U potrazi za identitetom u osobnim posvetama knjižne baštine:

**Istraživački projekt
„Od osobne posvete do SMS-a“**

Korina Udina

OŠ Kostrena
korinau@yahoo.com

Školsko knjižničarstvo spaja tradiciju i svijet znanja. Posredovanje sadržaja najvažnija je uloga školskog knjižničara u obrazovanju mladih. U dimenziji globalizacije školski knjižničar je kompetentni informacijski stručnjak, ali i čuvar digniteta znanja, prenošenja baštinjenog u planetarno zajedništvo. Školski knjižničari imaju kulturološku funkciju u odgoju i obrazovanju mladih. Svojim radom nastoje učenicima osvijestiti intervencije čovjeka u prirodi i u društvu, oplemeniti njihov svijet,

omogućiti im kvalitetnu interakciju prema svim izvorima znanja, otvoriti im sva vrata u traženju informacija, znanja, umjetnosti i tehnologije. Posrednici su znanja i prenositelji kulture iz generacije u generaciju. Ukazivati na kulturni identitet može se na svim razinama u edukaciji: poticanjem svijesti o značaju kulturne baštine, istraživanjem novih modela obrazovanja, poticanjem novih kompetencija i vještina kod mladih. Proces edukacije moguć je uključivanjem u kulturnu okolinu koja ih okružuje, učenjem korištenja posebnih ustanova u kulturi gdje će se čuvana znanja i spoznaje znati pronaći i upotrijebiti u stvaranju novih. Prateći tragove koje su osobe iz povijesti i književnosti ostavljali u svojim knjigama, otkrivajući što im je bilo važno ili kakve su navike imali, potaknut ćemo i svijest o vlastitom kulturnom identitetu. Podcrtana je uloga kognitivne funkcije, one unutarnje dimenzije koja čini čovjeka, a čovjek kulturu.

Za potrebe ovog istraživanja izdvojeno je iz fonda Mažuranićeve knjižnice 20 knjiga slijedeći tradiciju poklanjanja knjige s posvetom u obitelji Mažuranić-Brlić-Ružić, kriterijem poznatih imena i naslova istraživačkom timu, knjižna građa primjerena dobi i obrazovanju u sedmom razredu osnovne škole. Elemente kulturnog identiteta poznate obitelji Mažuranić-Brlić-Ružić dotakli smo u osobnim posvetama koje su pisali članovi obitelji otkrivajući nam svoje odnose, način života, interese za znanost, jezike, obiteljske vrijednosti koje su njegovali, pravila ponašanja kojih su se pridržavali. Spomenička knjižnica i zbirka Mažuranić-Brlić-Ružić je od 1946. godine spomenik kulture. Knjižnica u kojoj je provedeno istraživanje sadrži knjige Ivana Mažuranića iz vremena kada je pohađao osnovnu školu, i kasnijeg doba njegovog školovanja, knjige Dimitrije Demetra, Frana Mažuranića, Ivane Brlić Mažuranić. Knjižnica sadrži ukupno oko 10.000 jedinica, a najzastupljenije su knjige iz prava, medicine, umjetnosti, svečane diplome, fotografije, rukopisi, te mnoge druge vrijednosti navedene u katalogu. U Hrvatskoj, Mažuranićeve knjižnica je jedina obiteljska knjižnica u obitelji od prvog dana, otvorena je za javnost posljednjih petnaest godina „da služi za dobrobit društva, znanstvenika i prijatelja“ što uvijek ističe skr-

bitelj Spomeničke knjižnice profesor Theodor de Canziani Jakšić. Upravo je Mažuranićev Zakon o „Pučkih školah i preparandijah“ od 14. listopada 1874. utvrdio da svaka škola mora imati školsku knjižnicu. To je trajna poveznica školskih knjižnica Primorsko-goranske i drugih županija i Spomeničke knjižnice i zbirke Mažuranić-Brlić-Ružić. Susretljivost domaćina Spomeničke knjižnice i zbirke Mažuranić-Brlić-Ružić, profesorice Matilde Ružić i dr. Gilde Solci Ružić, te profesora Theodora de Canziani Jakšića, njihova vještina okupljanja istraživača i organiziranje kulturnih događanja temelj su prijenosa kulturne baštine i kulturnog identiteta mlađim generacijama.

Istraživački projekt organiziran je u fazama. Započet je terenskom nastavom, organiziranim odlaskom u Spomeničku knjižnicu i zbirku Mažuranić-Brlić-Ružić. Osnovne pretpostavke za interes istraživača i pravilno zaključivanje bio je odabir knjiga poznatih imena iz povijesti i povijesti književnosti primjeren programu sedmog razreda osnovne škole. Istraživački tim činilo je devetoro učenika sedmih razreda OŠ Kostrene, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti Ina Randić Đorđević, skrbitelj Spomeničke knjižnice Mažuranić-Brlić-Ružić profesor Theodor de Canziani Jakšić i u posljednjoj fazi profesorica likovne kulture i umjetnosti Majda Leskovar. Uz pomoć prof. Theodora de Canziani Jakšića izvršena je analiza 20-tak knjiga iz knjižnog fonda s posvetama. Tehnika istraživanja bila je upitnikom, s obzirom na vrijednost knjiga. Analiza rezultata dobivenih upitnikom obrađena je računalno u školskoj knjižnici. Sinteza i formuliranje zaključaka, kao posljednja faza završena je projekcijom rezultata učenicima, učiteljima i roditeljima, što je uočeno i naučeno, te zanimljivosti istraživanja. Djela analizirana ovim radom nisu povezana autorom već formom odnosa pisaca osobnih posveta i primatelja poruka. Dan je kratak pregled raznih oblika interakcije u odnosima: prijateljski odnosi, roditeljski, obiteljski odnosi (baka - unuku, djed - unuci, nećak - teti itd.), te posvete kao podsjetnik događaja i tomu slično.

Za istraživanje osobnih posveta izdvojene su knjige s osobnim posvetama, primjerice:

- 1) MIKAGLJA, A) GRAMATIKA TALIANSKA UKRATKO ILI KRATAK NAUK ZA NAUČITI LATINSKI JEZIK B) BLAGO JEZIKA SLOVINSKOGA, Loretto, 1649.¹

/Mnogobrojne posvete: „*Ex libris Nobilis Domini Petri Sivić Natus; Mortus est meus filius andreas poetae zagravia die 18. Januarij Anno 1758.*“/

- 2) Ivan i Antun Mažuranić, RIEČNIK OSMANA GUNDULIĆEVA, unikat – jedan primjerak, 1844.²

/Posveta: *“Ivan Mažuranić Antunu Mažuraniću, U Zagrebu, 28. veljače 1844.”/*

- 3) Rudolf Baumbad, ZLATOROG, Stuttgart und Berlin, 1911.³

/Poklon Ivane Brlić Mažuranić (18.04.1874. – 21.09.1938.) svojoj kćerki Nadi, kasnije udatoj Ružić (31.01.1893. – 2.01.1964.):

“Mojoj Nadici

Na Berlinski put!

Božić 1911.

Mama“/

- 4) Von Ignaz Al. Berlić, GRAMATIK DER ILLIRISCHEN SPRACHE WIE SOLSHE IN DALMATIEN, KROATIEN, SLAWONIEN, BOSNIEN, SERBIEN UND VON DEN ILLIRIEN IN UNGARN GESPROCHEN

¹ Sl. 1a, 1b, 1c, 1d, 1e fotografija knjige i posvete u prilogu.

² Sl. 2 u prilogu.

³ Sl. 3a, 3b u prilogu.

WIRD FUR DEUTCHE, Agram: Gedruet und in verlage bei Franz Suppan, K. K. Buchdrucker und Buchhandler, 1842.⁴

/Posveta: napisala ju je *Ivana Brlić Mažuranić* na srednjoj stranici Gramatike svom unuku *Viktoru Ružiću za završetak III. razreda*; danas ta stranica Gramatike visi kao slika uokvirena i ostakljena na zidu knjižnice/

5) Titus Orbis, GEOGRAPHICUM, Varasini: Typis Joannis Sangilla Regii, 1881.⁵

/Posveta: *Dimitrije Demetar* napisao je posvetu *Antunu Mažuraniću*, bez datuma/

6) Camille Flammarion, LES TERRES DU CIEL, Voyage astronomique sur les autres mondes et description des conditions actuelles de la vie sur les diverses planetes du systeme solaire, Paris: C. Marpon et e Flammarion, 1884.⁶

/Početak najduže i sadržajem najvrjednije osobne posvete koju je napisala *Ivana Brlić Mažuranić* u spomen na trenutak smrti njenog djeda *Ivana Mažuranića*, datira iz otprilike 1933. godine:

„Nekoliko časaka prije svoje smrti izmučen teškom samrtnom borbom, spustio je Ivan Mažuranić svoju glavu nad ovu knjigu, koja je otvorena pred njim ležala.“

Završetak posvete:

„Sunce je granulo u taj tren, palo je na ruku mrtvoga starca – a ja, koja ovo pišem, unuka njegova, tada petnaest godina stara, kleknula sam uz mrtvaca i poljubila sam tu ruku, koja me i danas, kad sam duboko zašla u zrelu dob, vodi kroz život kadgod mu se putevi zamrse.“

Osobne posvete ne upućuju na interakciju s tekstom, već na interakciju s medijem, knjigom. One u knjigama knjižne baštine imaju svoju strukturu, sadržaj, osob-

⁴ Sl. 4 u prilogu.

⁵ Sl. 5 u prilogu.

⁶ Sl. 6a, 6b, 6c fotografija najduže osobne posvete u knjizi „Les Terres du Ciel“.

nost u prisnosti poruke, rukopis, jezik i pismo, vrijeme nastanka, razlog. Odabrane osobne posvete govore o odnosima, prijateljstvima i ljubavima ljudi u prošlosti, ple-
tu antropološku nit. Problemska pitanja koja su postavljena u istraživanju našla su
odgovor: Imaju li osobne posvete u obrađenim knjigama Spomeničke knjižnice
Mažuranić-Brlić-Ružić sociološku i kulturološku dimenziju? Mogu li se izdvojiti
specifičnosti jezika i pisma poruka koje nalazimo u knjižnoj kulturnoj baštini kao
elementi kulturnog identiteta? Jesu li knjige s osobnom posvetom čuvari različitih
kulturnih pojavnosti čije ukupnosti predstavljaju kulturni identitet? Kulturni identi-
tet kao identitet grupe, ili kulture, kao nova forma identifikacije, u ovom kontekstu
prenosi se spoznajom o tome kako su živjele znamenite ličnosti grada Rijeke, osobe
iz susjedstva u prošlosti. Gledano tom formom pojedinac se dijeli u niz različitih
kulturnih identifikatora: prema mjestu, spolu, povijesti, nacionalnosti, jeziku, vjer-
skom uvjerenju. Za osobne posvete u knjižnoj baštini koristilo se je kao pokazate-
lje: autentičnost, jezik, znakovi-pismo, kronološka povezanost, vremenske odredni-
ce, odnosi, vrsta knjižne građe. Analiza podataka o osobnim posvetama obuhvaćala
je od datuma posvete, prigode, jezika, broja znakova, pisma, do toga jesu li autor
posvete i osoba kome je namijenjena u rodu ili prijatelji. Najvrjednija je osobna or-
ganizacija sadržaja posveta koja je najrazličitija. Ističe vlastitost, identitet pisca oso-
bne posvete i primatelja. Dopunjena poviješću tih osoba, obrazovanjem osoba,
vremena, njihova položaja u društvu, poruka-posveta dopire do čitatelja kao frag-
mentirani identitet. „Jezik je fleksibilan i otvoren za individualne jezične izričaje“⁷,
za osobne jezične stilove. Raščlanjivati jezik znači ulaziti u određenu jezičnu zajed-
nicu, istovremeno u individualno i društveno iskustvo. Jezik je ključni element kul-
turnog identiteta. Dakle, baštinjeno u osobnim posvetama obrađene knjižne baštine
prepoznavamo kao razlikovne elemente kulturnog identiteta. Projekcija rezultata is-
traživanja, koje je trajalo od 15. listopada do 15. studenog 2012., organizirana je kao

⁷ Gvozden Flego, Bilješke uz pojam identiteta, <http://tripalo.hr/knjige/NacIdent/flego.pdf> (10.04.2013.).

kulturni događaj otvoren za građane, roditelje, učitelje, učenike u školskoj knjižnici OŠ Kostrena izložbom „Knjige s posvetom“ na Dan Sv. Lucije 13. 12. 2012. Prikupljene su za tu priliku knjige s posvetom učenika i učitelja škole. Tim učenika tijekom izložbe predstavio je posjetiteljima svoja saznanja. Za evaluaciju istraživačkog projekta otvorena je „Knjiga posveta“ u koju su svoje posvete - dojmove upisivali posjetitelji izložbe.

Osobne posvete koje su svoj najveći zamah imale u vrijeme opismenjavanja, tiskanja knjiga, čitanja i poklanjanja, prije 200 godina, do danas su sačuvale osobnost, prisnost, vlastitost kao identitet, kulturni identitet. Medij za razmjenu poruka posveta mijenja se devedesetih godina. Prva tehnička implementacija *Short Mesage Systema* nastala je 1983. godine, a u nekim mrežama pojavila se je prvi put 1990. godine, aplikacija je bila namijenjena vrlo uskim potrebama mrežne signalizacije. Nokia je 2000. godine promijenila način komunikacije implementacijom 8-bitnog protokola. „SMS poruke su doživjele doslovno eksploziju uporabe u Europi već nakon prvih godina postojanja, a do 2000. godine komunikacija tekstualnim porukama proširila se diljem svijeta da bi 2010. godina ukupna brojka poslanih SMS poruka bila preko 6 trilijuna (6 tisuća milijardi). Do današnjeg dana pretpostavlja se da je ta brojka prešla i 8 trilijuna poslanih poruka“⁸. Short Mesage System zamjenjuje osobne posvete u knjigama, čestitke, pisma. Deset godina kasnije, 2011. godine, *Autography* LLC u St. Petersburgu, na Floridi patentira metodu za umetanje autograma ili osobnih posveta u eBook. Promocija aplikacije *Autography* ponovno mijenja medij pisanja osobnih poruka. Godine 2013. svjedočimo tiskanju personalizirane knjige u 3D tehnici. Način komunikacije koji je svoj razvojni tijek započeo prije 200 godina, a koji je prije 20 godina naprednom tehnologijom promijenio medij, od osobnih posveta pretvorio se u javno dostupni dijalog.

⁸ Tomislav Buza, Prva SMS poruka navršava punih 20 godina, <http://buzz.hr/2012/12/03/prva-sms-poruka-navrsava-punih-20-godina/> (10.04.2013.).

Razvojem tehnologije, razmjena osobnih poruka postaje digitalna, time javna, manje prisna, mijenja se jezik i pismo, komunikacija se događa kraticama za koje se tiskaju rječnici, bez pravopisne točnosti, bez karakterističnog poetskog formuliranja. Tu mijenu ne možemo vrjednovati boljom ili lošijom u odnosu na baštinjeno, tehnološki je drukčije koncipirana, ali potreba razmijene poruka i dalje postoji, samo su oblik i medij drukčiji. Potreba za komunikacijom osobnim porukama i posvetama mijenjanjem medija nije prestala. Mada je diskutabilno što nas određuje, prošlost, sadašnjost ili budućnost, ili „konzervativno uvjerenje da je prošlost odredbeno za ljudsko biće“⁹, za misli, osjećaje ili odluke o sebi i drugima, određuje li nas ono što smo bili ili ono što želimo postati, nedvojbeno je da prošlost zrcali u sadašnjosti i o našem izboru ovisi hoćemo li je projicirati u budućnost.

Literatura

Buza, Tomislav, *Prva SMS poruka navršava punih 20 godina*, [citirano 10. 04. 2013.]. Dostupno na: <http://buzz.hr/2012/12/03/prva-sms-poruka-navrsava-punih-20-godina/>

Čolić, Snježana, *Kultura i povijest/ Socio-kulturno antropološki aspekti hijerarhizacije kulture*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2002.

Flego, Gvozden, *Bilješke uz pojam identiteta* [citirano 10. 04. 2013.]. Dostupno na: <http://tripalo.hr/knjige/NacIdent/flego.pdf>

Jakšić, Theodor de Canziani, *Spomenička knjižnica Ivana Mažuranića* [citirano 10. 04. 2013.] Dostupno na: http://www.villaruzic.hr/biblioteke_m.html

⁹ Gvozden Flego, *Bilješke uz pojam identiteta*, <http://tripalo.hr/knjige/NacIdent/flego.pdf>, str. 50-60. (10.04.2013.).

Velagić, Zoran, Čitatelji, knjige i tekstovi: oblici interakcije [citirano 10. 04. 2013.]. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/index.php?>

Prilozi:

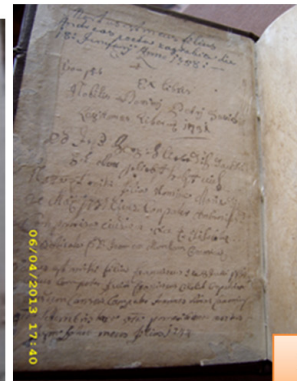
fotografije knjiga s posvetom iz Spomeničke knjižnice i zbirke Mažuranić-Brlić-Ružić



1a



1b



1c



1d

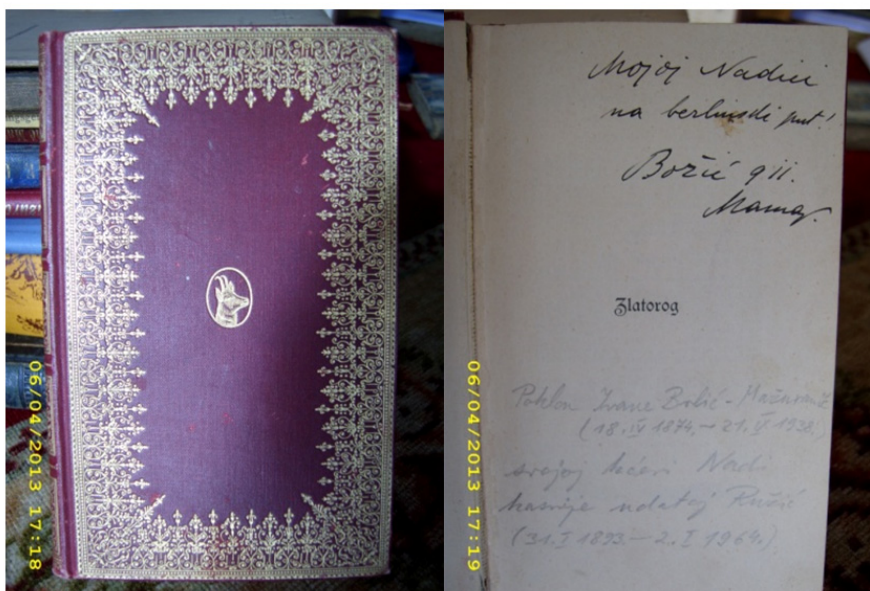


1e

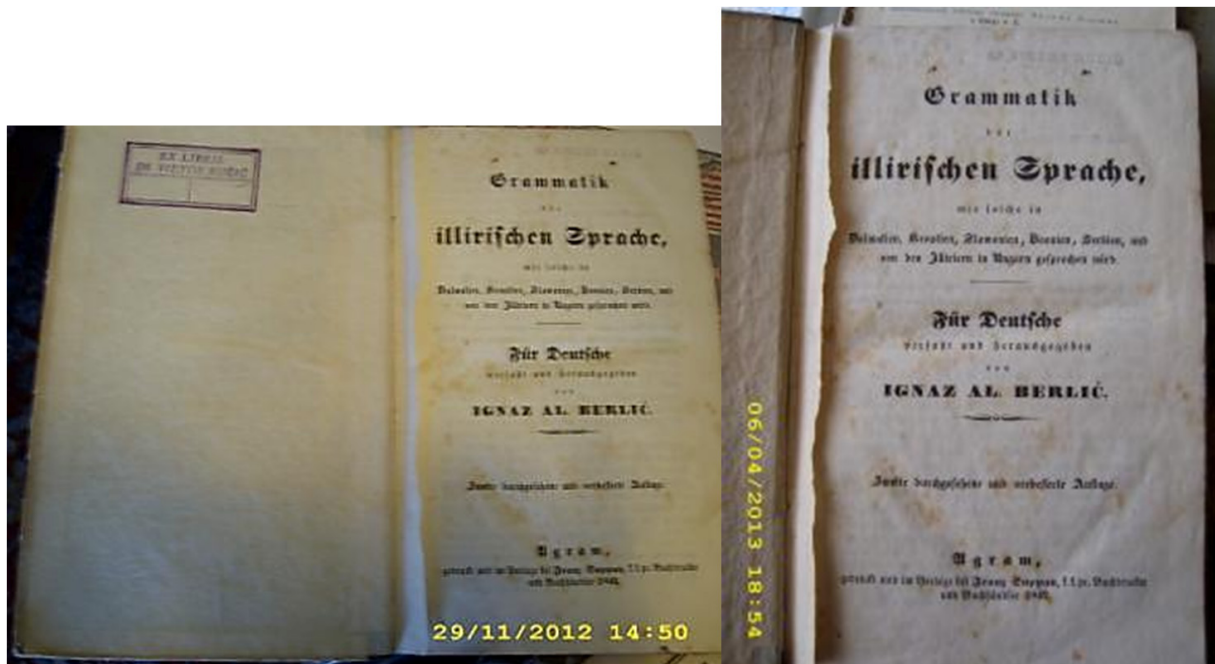
Sl. 1a, 1b, 1c, 1d, 1e Mikaglja, Gramatika Talianska ukratko ili kratak nauk za naučiti latinski jezik, b) Blago jezika slovin-skoga, Loretto, 1649. (Ormar: D; polica: VI.; broj na polici: 1; tekući broj: 1792; Spomenička knjižnica i zbirka Mažuranić-Brlić-Ružić)



Sl. 2 Ivan i Antun Mažuranić, OSMANA GUNDULIĆEVA RIEČNIK, unikat – jedan primjerak, 1844. (Spomenička knjižnica i zbirka Mažuranić-Brlić-Ružić)



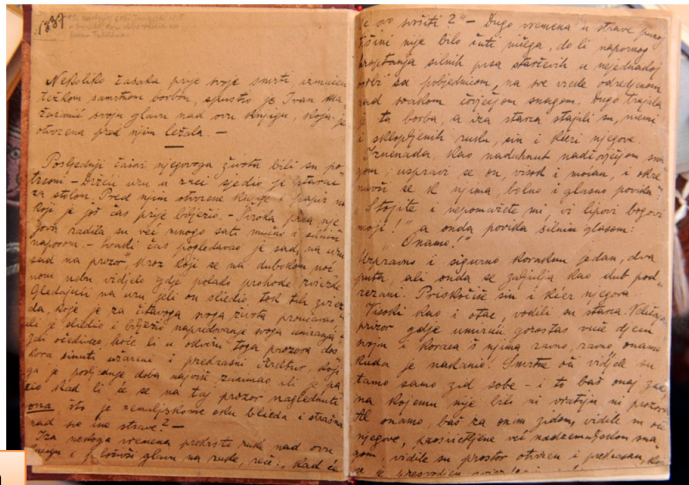
Sl. 3a, 3b Rudolf Baumbad, Zlatorog, Stuttgart und Berlin, 1911. (Spomenička knjižnica i zbirka Mažuranić-Brlić-Ružić)



Sl. 4a, 4b Von Ignaz Al. Berlić, GRAMMATIK DER ILLIRISCHEN SPRACHE WIE SOLSHE IN DALMATIEN, KROATIEN, SLAWONIEN, BOSNIEN, SERBIEN UND VON DEN ILLIRIEN IN UNGARN GESPROCHEN WIRD FÜR DEUTSCHE, Agram: Gedruckt und in Verlage bei Franz Suppan, K. K. Buchdrucker und Buchhändler, 1842. (Spomenička knjižnica i zbirka Mažuranić-Berlić-Ružić)



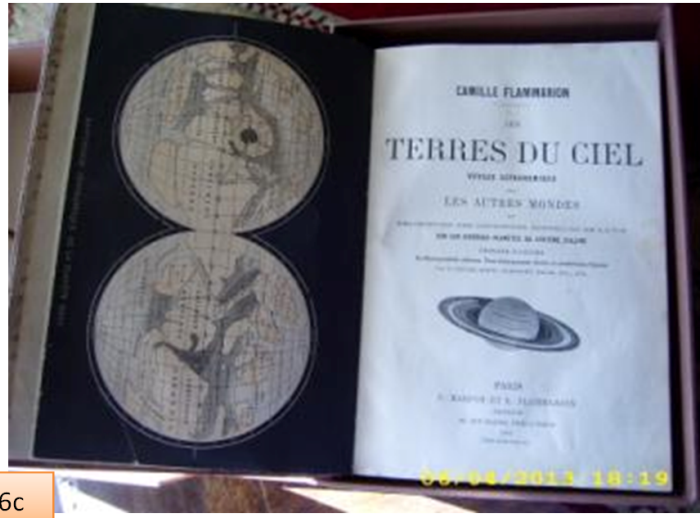
Sl. 5 Titus Orbis, GEOGRAPHICUM, Varasini: Typis Joannis Sangilla Regii, 1881. (Spomenička knjižnica i zbirka Mažuranić-Brlić-Ružić)



6a



6b



6c

Sl. 6a, 6b, 6c Camille Flammarion, LES TERRES DU CIEL, Voyage astronomique sur les autres mondes et description des conditions actuelles de la vie sur les diverses planetes du systeme solaire, Paris: C. Marpon et e Flammarion, 1884. (Spomenička knjižnica i zbirka Mažuranić-Brlić-Ružić)

Prva Europska konferencija o informacijskoj pismenosti – ECIL

Dejana Golenko

Knjižnica Pravnog fakulteta u Rijeci
dejana@pravri.hr

Prva Europska konferencija o informacijskoj pismenosti – ECIL u organizaciji Odsjeka za informacijski menadžment Sveučilišta Hacettepe iz Ankare i Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu održana je u Istanbulu (Turska) od 22. do 25. listopada 2013. godine.

Glavne teme konferencije bile su informacijska pismenost, medijska pismenost i cjeloživotno učenje, s ciljem okupljanja znanstvenika, informacijskih stručnjaka, nastavnika, kreatora politika, poslodavce i svih ostalih povezanih osoba u razmjeni znanja i iskustva te raspravi o aktualnim pitanjima, standardima, tehnikama, izazovima, teorijom i primjerima dobre prakse u navedenom području.

Konferencija tijekom četiri dana bila je razdijeljena u nekoliko paralelnih sesija koje su obuhvatile brojna pozvana izlaganja, izlaganja, radionice, *pecha kuche* te posterska izlaganja izlagača iz svih država svijeta. Svojom kvalitetom organizacije i pomnim planiranjem svakog dijela konferencije organizatori su ostavili veliki dojam na svakog polaznika konferencije ponudivši im aktualne teme, mogućnost za usavršavanje i razmjenu znanja i iskustava.

U obilju i bogatstvu različitih tema vezanih uz informacijsku pismenost konferencija je obuhvatila najnovije trendove razvoja IP i ukazala na daljnje pravce razvoja IP u budućnosti. Konferencija se bavilo sa sljedećim podtemama: informacijskoj pismenosti i cjeloživotnom obrazovanju, informacijskoj pismenosti u teorijskom kontekstu (modelima, standardima, pokazateljima), informacijskoj pismenosti i srodnim konceptima (npr. medijskoj pismenosti, informatičkoj pismenosti, digitalnoj pismenosti itd.), medijsko-informacijskoj pismenosti (MIL) kao novim konceptima, informacijskoj pismenosti i upravljanjem znanjem, informacijskoj pismenosti i knjižničnoj i informacijskim znanostima, informacijskoj pismenosti i politici razvoja, informacijskoj pismenosti i obrazovnoj ulozi svih vrsta knjižnica, informacijskoj pismenosti u kontekstu radnog okruženja, informacijskoj pismenosti i obrazovanju (pod utjecajem razvoja IT tehnologije i bolonjskog procesa), informacijskoj pismenosti i programima informacijskog opismenjavanja, itd.

Konferencija je obuhvatila preko 250 izlagača iz brojnih država svijeta i na jednom je mjestu uspjela okupiti jedne od najvećih znanstvenika iz područja informacijske pismenosti. Jedan od njih svakako je bio i Paul G. Zurkowski koji davne 1974. godine prvi put koristio pojam informacijska pismenost i govorio o potrebi da pojedinci moraju biti informacijski pismeni ako žele preživjeti u informacijskom dobu.¹ Zatim Christine Bruce² koja je naglasak u svojim istraživanjima stavila na in-

¹ Paul G. Zurkowski (Nov 1974). "The Information Service Environment: Relationships and Priorities". National Commission on Libraries and Information Science. Retrieved October 28, 2012.

formacijsku pismenost i učenje, te je sa svojim timom istraživala IP u okviru obrazovne sredine, radnog mjesta i društvenog konteksta. Jesus Lau³ koji je 2006. godine izradio Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju te mnogi drugi, primjerice: Indrajit Banerjee, Carla Basili, Albert K. Boekhorst, John Crawford, Natalia Gendina, Annemaree Lloyd, Paul Sturges, Maria-Carme Torras, Sirje Virkus, Li Wang, Sheila Webber.

Upravo zbog veličine, značaja i promicanja koncepta informacijske pismenosti u svijetu, veliko je zadovoljstvo reći što će se sljedeća Europska konferencija iz informacijske pismenosti održati u Hrvatskoj u Dubrovniku.

Više o samoj konferenciji, temama, sadržaju, sudionicima dostupno je na mrežnoj stranici ECILA: http://www.ecil2013.org/index.php/page,57,aim_&_scope.

² Bruce, Christine. *The Seven faces of information literacy*, Adelaide, Auslib Press, 1997.

³ Lau, J.: *Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju: završna verzija*, recenzirano 30. srpnja 2006. Hrvatsko knjižničarsko društvo, Zagreb (2011). Lau, J.: *Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning. Final Draft*, <http://www.ifla.org/VII/s42/pub/IL-Guidelines2006.pdf>

Iz knjižnica i o knjižničarima

Knjižnice u novim prostorima

Ljiljana Črnjar

Gradska knjižnica Rijeka
ljiljana.crnjar@gkri.hr

Prostor knjižnica jedan je od temeljnih uvjeta za njihov uspješan rad. Prostrane, oku ugodne i udobne knjižnice privlače nove korisnike no to je još uvijek u mnogim sredinama nedosanjan san. Ipak postupno, no ne i dovoljno snažno, stvara se svijest u onih koji odlučuju da knjižnice trebaju biti upravo takve!

Tako su tijekom 2012. godine u Primorsko-goranskoj županiji uređeni i opremljeni novi prostori nekoliko knjižnica.

Knjižnica Osnovne škole "Milan Brozović" Kastav otvorena je u prostoru nekadašnje školske sportske dvorane. Prostor je veličine 114 m² a čini ga nekoliko sadržajno-programskih cjelina: informativno-posudbeni prostor, prostor za smještaj učeničkog fonda, prostor za smještaj učiteljskog fonda, čitaonica s referentnom zbirkom i periodikom, kutak za najmlađe školarce, računalni kutak, te AVE kutak s glazbenom slušaonicom. Prostor je opremljen postojećom i nadopunjen novom opremom. Živost boja i atraktivnost prostora još više su osnažili školsku knjižnicu kao središnje mjesto škole u kojem rado borave i rade i učenici i učitelji te kao mjes-

to brojnih zbivanja po kojima je kastavska škola prepoznata u široj zajednici. Istodobno s uređenjem novog prostora započet je i rad u računalnom programu Zaki u okviru projekta informatizacije što ga Gradska knjižnica Rijeka provodi u suradnji s Primorsko-goranskom županijom od 2010. godine.

Gradska knjižnica i čitaonica Mali Lošinj, svečano je otvorila vrata svoga novouređenog i proširenog prostora, 9. studenog 2012., povodom Dana Grada Malog Lošinja, Mjeseca hrvatske knjige te u ozračju obilježavanja 125. obljetnice postojanja Knjižnice.

Projekt uređenja i opremanja potpisuje arhitektica Dina Raza Markov.

Prostor knjižnice zauzima prizemlje, kat i galeriju ukupne veličine 516 m², te polivalentnu dvoranu u suterenu sa zasebnim ulazom, veličine 56 m². Knjižnica ima sve sadržajno-programске cjeline koje treba imati suvremena narodna knjižnica i u potpunosti je opremljena novim namještajem, dizalom i pomičnom rampom za invalide.

Uređena je i ljetna terasa koja služi izvođenju raznih kulturnih sadržaja čime iskoristiva površina za knjižnične sadržaje i programe obuhvaća 1000 m².

Cjelokupna investicija vrijedna je oko 5 milijuna kuna od čega je Grad financirao veći dio u iznosu od 4 milijuna, a Ministarstvo kulture RH 1 milijun kuna.

Narodna knjižnica "Ivan Žagar" Čabar preselila je iz neadekvatnog prostora tamošnje osnovne škole u dvorac Zrinski i svečano otvorena 21. studenoga 2012. Preseljenjem u nove prostore, veličine 150 m² uvjeti rada značajno su poboljšani. Prostor obuhvaća: informacijsko-posudbeni prostor, odjele za odrasle, djecu, mlade, mame i bebe s igraonicom, zavičajnu zbirku, računalni kutak, čitaonicu časopisa i novina. Pored prostora knjižnice nadovezuje se dvorana koju je Ogranak Matice hrvatske Čabar dobio na korištenje, a koja će služiti i za odvijanje knjižničnih programa. Time su otvorene mogućnosti za pružanje niza novih usluga i programa.

Ljeto u knjižnici

Gordana Vučinić

Gradska knjižnica Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko
vrbovsko.knjiznica@gmail.com



Ljeto... asocijacije koje budi su more, sunce, plaže i ljenčarenje, ali ovo ljeto u našoj knjižnici bilo je vrlo radno, edukativno, zanimljivo i nadasve kreativno.

A naša knjižnica? To je Gradska knjižnica Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko, u gradiću s nešto više od 5000 stanovnika od kojih su 10% članovi knjižnice, a najponosniji smo što su gotovo polovica djeca.

Tijekom ljetnih mjeseci za vrijeme trajanja školskih praznika puno je djece i domaće i one koji svoje praznike provode ovdje, a svima nedostaje organiziranih sadržaja.

U središnjoj knjižnici u Vrbovskom ove smo godine organizirali 10 kreativnih (likovnih radionica) koje je polazilo 40-tero djece i 4 radionice u knjižničnoj stanici Moravice koju je polazilo još 15-tero. Sve su radionice vodile knjižničarke uz povremenu pomoć jedne mame.



U sklopu programa koji smo nazvali "Ljeto u knjižnici" održana je vrlo zanimljiva i posjećena književna večer naziva *Pisci pod zvijezdama* na kojoj su gostovali Zoran Žmirić, Alen Brabec, Alen Kapidžić i Igor Beleš. Ono što je ovu književnu večer razlikovalo od ostalih je što smo po prvi puta događaj održali izvan knjižnice, na našim stepenicama uz plamen svijeća i baklji, što je uz zanimljive goste dodatno oduševilo posjetitelje.

S obzirom na interes korisnika i posjetitelja knjižnice, ali i naše planove nadamo se da će Ljeto u knjižnici postati projekt koji će se svake godine nadopunjavati, rasti i razvijati...

Godišnja nagrada Grada Bakra Gradskoj knjižnici Bakar

Dolores Paro-Mikeli

Gradska knjižnica Bakar
knjiznica@gkbakar.hr

„Kvalitetne usluge mogu se pružati samo ako je knjižnica osjetljiva na potrebe svojih korisnika i ako svoje usluge prilagođava tim potrebama. Zadovoljni korisnici najbolji su zagovornici knjižnične službe.“

(Narodna knjižnica: IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb: HKD, 2003.)

Od ne tako davnog otvorenja (2007. godine) do danas, Gradska knjižnica Bakar nastoji uspostaviti komunikaciju s lokalnom zajednicom, na obostranu korist.

Knjižnica svakodnevno „raste“, po knjižničnom fondu, broju korisnika, cirkulaciji građe te brojnim i raznovrsnim programima, kulturnim događanjima namijenjenim različitim dobnim i interesnim skupinama. Knjižnica je postala kulturno žarište, informacijsko i komunikacijsko središte, kao i partner u podizanju kvalitete života

svojih korisnika i lokalne zajednice. Sudjelovanjem u životu zajednice Knjižnica je pridobila podršku javnosti, a time i aktivnu promidžbu.

Iako je u vrijeme izgradnje Knjižnice, javnost bila podijeljena u mišljenjima „treba li Gradu knjižnica?“ danas je neupitna njena svrsishodnost, dapače, vrlo opravdana, a sada već u svijesti čimbenika lokalne zajednice i neosporna.

Pozitivno izjašnjavanje o Knjižnici začeto je onog trenutka kada su korisnici i javnost uvidjeli da Knjižnica zaista pruža usluge koje je obećala pružiti. U zajednici je osviještena ideja Knjižnice kao idealnog partnera u zadovoljavanju potreba zajednice u osmišljavanju i provođenju cjeloživotnog učenja i provođenju slobodnog vremena.



Prvo javno i službeno priznanje Knjižnici, doslovce presedan, dogodio se 2011. godine kada je ugledni zavičajnik, umirovljeni redatelj i scenarista Čedomil Šimić,

svoju Nagradu za životno djelo Grada Bakra, u činu svečanog preuzimanja, darovao Knjižnici za rad i tehničko unapređenje.

Tome je prethodilo duboko i iskreno povjerenje uglednog Bakranina Dragana Vladislovića koji je još za vrijeme osnivanja Knjižnice, darovao 500-injak naslova raritetnih knjiga, a za otvorenje, opremanjem Kutka Vladislović skupocjenim stilskim pokuštvom „izgradio“ oazu mira, usred modernog „užurbanog“ knjižničnog prostora.

Slijedile su potom donacije knjiga mnogobrojnih građana, ustanova, organizacija i udruga.

Godišnja nagrada Grada Bakra

„U povodu objave 'javnog natječaja za dodjelu javnih priznanja Grada Bakra za iznimna postignuća i doprinos od osobitog značaja za razvitak i ugled Grada Bakra, a naročito za uspjehe u unapređenju gospodarstva, znanosti, kulture, zdravstva i socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, sportske i tehničke kulture, zaštite okoliša te drugih javnih djelatnosti' ... u 2012. godini.

Vijeće mjesnog odbora Bakar, za Javno priznanje Grada Bakra;

za **Godišnju nagradu predlaže javnu ustanovu Gradsku knjižnicu Bakar,**
Primorje 45/A u Bakru.

U obrazloženju, između ostalog piše:

„Knjižnica u Bakru, od svog otvorenja (2007. godine) do danas, istaknula se svojim radom i djelovanjem naročito u području kulture Grada što je i razvidno iz sadržaja njenog djelovanja. Naše je duboko uvjerenje, koje potkrepljuje i ovo iscrpno izvješće, da se radi o zaslužnoj ustanovi za naš Grad.

Gradska knjižnica Bakar postala je žarište za kulturni razvoj zajednice, pomažući u oblikovanju i održavanju kulturnog identiteta zajednice. Kroz brojnu suradnju sa školama, vrtićima, udrugama na području lokalne zajednice i posebice formiranjem zavičajne zbirke doprinijela je čuvanju i promidžbi lokalne kulture i kulture zemlje.

Kao javni prostor postala je mjesto okupljanja i susreta, mjesto dostupno svima.

Mjesto na kojemu se održavaju književni susreti, stručna predavanja, dokumentarni filmovi, postavljaju i otvaraju izložbe te mjesto na kojemu se radi i igra s djecom, mjesto u kojem djeca predstavljaju, glume, pjevaju i na koje rado dolaze.

(...)

U svojim kulturnim programima Knjižnica je postala prepoznatljiva po književnim susretima koje vodi zaslužni Bakranin, sveučilišni profesor Nikola Petković. Zahvaljujući njemu u knjižnici i gradu Bakru gostovali su i boravili mnogi uglednici iz kulturnog života naše domovine i inozemstva.

Filmske projekcije uz živu riječ autora, redatelja i scenariste Bakranina Čedomila Šimića i dalje traju.

(...)

Za djecu i mlade održane su pričaonice, igraonice, priredbe i tematske likovne radionice i društvene igre.

(...)

Tu su i stručna predavanja, glazbena scena, izložbe u galerijskom prostoru Knjižnice te ostala događanja iz zavičajne kulturne baštine.

(...)

Sudjelovanje u životu zajednice ova je knjižnica potvrdila i kroz niz godišnjih akcija u neprekinutom kontinuitetu; na početku svake školske godine uz Međunarodni dan pismenosti (8. rujna) akcijom besplatnog upisa za prvašice s područja Grada Bakra te učenika i studenata, akcijom besplatnog upisa za umirovljenike i osobe treće životne dobi u Mjesecu hrvatske knjige kao i oprost zakasnine poštuju-

ći moto; vratimo zaboravljenu knjigu. U Mjesecu hrvatske knjige (od 15. 10. do 15. 11.) program kulturnih manifestacija je najbogatiji s naglaskom na promociji hrvatske knjige za sve naraštaje.

Prepoznavši vrijednost svoje knjižnice mnogi se građani pozitivno izjašnjavaju o knjižnici i njenim službama i uslugama, a nemali broj njih tu podršku izražava donatorstvom i zagovaranjem knjižnice u javnom životu zajednice.

Mišljenja smo da ukoliko dodijelimo Godišnju nagradu Grada Bakra Gradskoj knjižnici Bakar nećemo pogriješiti jer je to i mišljenje šire lokalne zajednice. Dapače, vjerujemo da je to tek dio zahvalnosti koju je potrebno javno izraziti za predan i sustavan rad na unapređenju kulture, podrške obrazovanju, književnosti ne samo našega grada nego i šire zajednice.“

Nominacija za priznanje Knjižnica godine

Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012. godine, po prvi puta dodjeljuje priznanje „Knjižnica godine“ u svrhu poticanja kreativnosti, inovativnosti i unapređenja kvalitete rada u hrvatskim knjižnicama. Priznanje se dodjeljuje najboljoj knjižnici čiju izvrsnost procjenjuje Povjerenstvo prema Kriterijima za vrednovanje/procjenjivanje izvrsnosti za dodjelu priznanja „Knjižnica godine“. Proglašenje dobitnika priznanja održava se na Dan hrvatskih knjižnica, 11. studenoga, u sklopu središnjeg svečanog programa.

Upravo te, prve godine dodjele priznanja“ Knjižnica godine“, Gradsku knjižnicu Bakar predlažu za tu prestižnu nagradu u struci, djelatnice Gradske knjižnice Rijeka, Marija Šegota Novak knjižničarska savjetnica i Ljiljana Črnjar viša knjižničarka.

Navodeći kriterije prepoznatljivosti kao „odgojno-obrazovni rad, kulturnu i javnu djelatnost Knjižnice, sretnu kombinaciju baštinsko-zavičajnoga i suvremenog, kohezivnu snagu Knjižnice u povezivanju i susretanju, medijsku vidljivost ustanove, kao i prepoznatu potporu zajednice (...) kao primjer kvalitetnog partnerstva i participiranja.“ Također, „zauzetost sadašnjeg gradonačelnika Tomislava Klarića, koji je još na mjestu predsjednika Gradskog vijeća Bakra pokrenuo i preokrenuo politički stav bakarskih vlasti u korist Knjižnice“ važan je doprinos ovome prijedlogu.

Taj prijedlog za Knjižnicu godine, za našu je knjižnicu vrlo motivirajući i čini nam izuzetnu čast. Drago nam je što je cjelokupno djelovanje Knjižnice prepoznato baš od osoba visoka ugleda u struci, posebice zaslužnih za osvješćivanje i naglašavanje potreba za knjižnicama u našoj županiji. Taj doprinos u „oživljavanju“ knjižnica te praćenje ostvarenoga za društvenu zajednicu hvale je vrijedan primjer svima, posebice struci.

Promidžba lokalne kulture i raznolikost

Izložbe

U promidžbi lokalne kulture te njegovanju baštinsko-zavičajnog, početkom smo godine, po prvi puta prešli granice domovine i ostvarili uspješnu suradnju s novomeškom knjižnicom. U slovenskoj matičnoj knjižnici za Dolenjsko, Knjižnici Mirana Jarca Novo Mesto, gostovali smo s izložbom fotografija „Bakar u ledu“ mjesnog fotografa Miljenka Šegulje.

Izložbeni postav mogao se razgledati od 1. veljače do 1. ožujka 2013. godine. Iako okovani snijegom i navikli na zimu, novomeščani su s nevjericom i oduševlje-

njem razgledali vizure grada u ledenom ruhu kojeg su satkali more i bura zajedno, a zabilježilo umjetničko fotografsko oko našeg autora.

Suradnja među knjižnicama, posebice s ravnateljicom Claudiom Jerina Mesnik te kustosicom Dolenjskog muzeja Marjetom Bregar začeta je zahvaljujući baš izložbi. Naime, izložba o zaslužnom Bakraninu Borisu Andrijaniću, osnivaču tvornice lijekova „Krka“ stigla je u bakarsku knjižnicu odmah nakon Dolenjskog muzeja i Zagreba na poticaj Borisova potomka, Andreja Miša Andrijanića i oduševila bakarsku publiku. Uzvratno, domaćini iz Novog mesta bili su oduševljeni s izloženim fotografijama i s poviješću Bakra te izrazili želju za susret naših gradonačelnika.

Na naš poziv ove je godine obitelj Andrijanić gostovala na otvorenju izložbe „Bakar – nekad i sad“ istog autora i imala prigodu doživjeti proslavu Sv. Margarete i Dana Grada Bakra. Suradnja se nastavlja... i s ovim smo izložbenim postavom, ponovno pozvani u Novo Mesto.

Straničnici – „magareća uha“

Neobični straničnici promovirani uz otvorenje izložbe fotografija „Bakar – nekad i sad“ autora Miljenka Šegulje, na Dan Grada Bakra i Sv. Margarete – zaštitnice Grada (13. 7. 2013.), oduševili su brojne posjetitelje.

Kolekcija od pet različitih straničnika, s fotografijama Bakra autora Miljenka Šegulje i na naličju tiskanim pričama, anegdotama iz života, ne tako davnog življenja u Bakru, pisane na domaćem dijalektu, autora Josipa Luzera izazvala je veliko zanimanje javnosti.

Uz dojmljive i prelijepo fotografije, priče pojašnjavaju različite izreke specifične za grad i život u njemu, opisuju običaje i govore o povijesnim činjenicama kojima se naš grad posebno diči. Zaista su topli i imaju dušu.

Kako straničnici spadaju, kamo nego, isključivo uz knjigu i dakako knjižnicu, ovi naši ponosno nose logotip Knjižnice. Kolekcija straničnika vezana mašnom u bo-

jama bakarske zastave u tom sveukupnom dojmu postala je suvenirom Grada dok je Knjižnica u toj priči ponosni promotor.

I tako su „magareća uha za fini ljudi“ kako ih je nazvala novinarka iz Novog lista Slavica Mrkić Modrić osvojila Bakrane i ljubitelje Bakra ma gdje bili. Želja nam je, a vjerujemo da ćemo je i realizirati, da ih, još u ovoj godini ponovno tiskamo i darujemo uz promociju monografije (u pripremi) koja će biti svojevrsna spomenica na dojmljivih 180 godina od prvog spomena knjižnice u Bakru.

GRADSKA KNJIŽNICA BAKAR

ZAHVALA ZA NAGRADU GRADA BAKRA

Nagrada Grada Bakra nas doista veseli jer je priznanje našem radu i djelovanju i svakako poticaj za nadalje.

Ponajprije hvala našim predlagateljima - vijeću MO Bakar s predsjednikom Borisom Petkovićem, hvala idejnom začinjavcu Josipu Luzeru kao i zagovaranju i podršci mnogobrojnih građana, na nominaciji i što su prepoznali društveno koristan rad naše knjižnice.

Hvala Gradu Bakru na čelu s gradonačelnikom Tomislavom Klarićem koji je zagovaratelj i inicijator knjižnice, od ideje do njene realizacije pa je tako usko surađujući sa strukom, matičnom knjižnicom Gradskom knjižnicom Rijeka, izgrađena knjižnica prema svim zadanim standardima – knjižnica po mjeri današnjeg, suvremenog čovjeka. Hvala za knjižnicu!

Kako su u svakoj ustanovi ipak najvredniji čimbenik ljudi – njezini djelatnici, ovim putem javno pohvaljujem i zahvaljujem djelatnicama Knjižnice Jeleni Šubat i Vanji Tomić, kao i Sandri Butorac (zamjeni za porodiljski dopust) na marljivosti, entuzijazmu i kolektivnom duhu bez kojega bi bilo teško održati ovaj zadani ritam programskog djelovanja.

Hvala svim našim donatorima posebice Draganu Vladislaviću na Kutku Vladislavić i zbirci raritetnih knjiga.

Hvala i našim stalnim vanjskim suradnicima: Čedomilu Šimiću, Nikoli Petkoviću, Ivanu Šamaniću, Miljenku Šegulji. Čedomilu Šimiću za vrijedne dokumentarne filmove o našem Bakru i zavičaju kao i o nacionalnoj i svjetskoj povijesti.

Nikoli Petkoviću za književne susrete i značajne pisce koje smo ugostili u našoj knjižnici, po kojima smo postali prepoznatljivi i stekli publicitet u javnosti. Miljenku Šegulji za bilježenje i pohranu značajnih kulturnih događanja kao i za vrijedne izložbe fotografija. Ivanu Šamaniću za veliku pozornost kojom nas prati i izvještava u mnogim medijima te također za edukativne izložbe zavičajne tematike.

Za odgojno-obrazovni rad s djecom hvala Društvu Naša djeca Bakar te učiteljicama Gordani Kovačević i Heleni Borčić.

Hvala svima koji su bili protagonisti u kulturnim manifestacijama naše knjižnice, vrtićima, školama i udrugama iz našeg Grada.

Za medijsku pozornost posebno hvala Pomorskom radiju Bakar, Radiju Rijeka i Novom listu posebice novinarki gđi Slavici Mrkić Modrić.

Na međuknjižničnoj suradnji, u razmjeni iskustava i rješavanju problematike struke, zahvaljujemo kolegicama, kako u matičnoj knjižnici Gradskoj knjižnici Rijeka tako i knjižnicama u Primorsko-goranskoj županiji, posebice narodnim knjižnicama: Kostreni, Viškovu, Crikvenici, Novom Vinodolskom, Kraljevici, Čavlima, Rabu, Vrbovskom i dr.

I naposljetku hvala vjernoj publici i korisnicima bez kojih knjižnica i ne bi bila to što jest, ne bi imala svrhu.

Dolores Paro-Mikeli, ravnateljica

U Bakru 2012. godine

**Osvrti,
prikazi,
vijesti**

In memoriam Katica Tadić

(Osijek, studeni 1936. – Senj, kolovoz 2013.)

Marija Šegota-Novak

Gradska knjižnica Rijeka
marijasn@gkri.hr

Senka Tomljanović

Sveučilišna knjižnica Rijeka
senkat@svkri.hr

Ove godine, za vrućih kolovoških dana, napustila nas je dugogodišnja članica našeg Društva, ugledna knjižničarka, dobitnica Kukuljevićeve povelje, draga i nezaboravna Kaća. Cijeli radni vijek posvetila je knjižnicama, knjižničarstvu i knjižničarima.

Po završetku gimnazije, 1955. godine, zaposlila se je u Osijeku u Knjižnici sindikalnog vijeća koja je kasnije ušla u sastav Gradske knjižnice Osijek. Godine 1960. zapošljava se u biblioteci Arhiva Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Nakon preseljenja u Rijeku, od 1981. do umirovljenja 1991. radila je u Naučnoj (Sveučilišnoj) biblioteci. Diplomirala je bibliotekarstvo na Višoj pedagoškoj školi u Sarajevu i povijest na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. U svom dugododišnjem radu objavila je veliki broj stručnih radova, članaka, referata, prikaza, bibliografija. Radovi objavljeni za njezina sarajevskog razdoblja bave se pitanjima arhivskih biblioteka, glasilima Komunističke partije, cenzurom u štampi i sl.

Bila je članica uredništva sarajevskog časopisa Bibliotekarstvo. Za riječkog razdoblja bavi se temama vezanim za sveučilišne, znanstvene i specijalne knjižnice, piše o dostupnosti publikacija i obrazovanju korisnika. Održala je veliki broj predavanja na stručnim skupovima u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj.

Njezina knjiga *Rad u knjižnici* s popisa je obvezne literatura na studijima knjižničarstva i kod polaganja stručnih knjižničarskih ispita, pa je zasigurno jedna od najkorištenijih i najčitanijih priručnika u hrvatskoj knjižničarskoj zajednici. Njezino kapitalno djelo *Bibliografija o arhivima, čitaonicama, knjižnicama i muzejima: napisi iz riječkih i sušačkih hrvatskih novina od 1900. do 1999., na području današnjih županija Primorsko-goranske, Istarske i Ličko-senjske* jest i ostat će neizostavan izvor informacija istraživačima kulturne povijesti naše regije. Dala je veliki istraživački i stručni doprinos u pisanju knjige *Gradska knjižnica Rijeka 1849. - 1930. - 2000.*, posebno u dijelu koji se odnosi na povijest Narodne čitaonice riječke.

Bila je vrlo aktivna članica knjižničarskog društava BiH, Knjižničarskog društva Rijeka i Hrvatskog knjižničarskog društva.

Dobitnica je godišnje nagrade Društva bibliotekara BiH 1979., kao najaktivniji bibliotekar, a na prijedlog Arhiva BiH i Društva arhivskih radnika BiH dobila je i Orden rada sa srebrnim vijencem. Na prijedlog našega Društva primila je najveće

hrvatsko knjižničarsko priznanje, Kukuljevićevu povelju koja joj je uručena na skupštini HKD-a u Zagrebu 1988. godine.

Osim bibliotekarstvu dala je znatan doprinos arhivskoj i povijesnoj struci.

Suradivala je s Povijesnim društvom Rijeka u čijem je zborniku objavila članak *Riječko pitanje u bosanskohercegovačkom tisku 1919.*, a u zborniku Sveti Vid objavila jer članak o ulozi Josipa Runjanina u osnivanju Narodne čitaonice riječke. U Novom listu objavljeno joj je nekoliko prikaza knjiga i feljtona.

Njezino razmišljanje o bibliotekarstvu i bibliotekarima može se pročitati u Novom listu od 22. prosinca 1988. godine, u razgovoru povodom primitka Kukuljevićeve povelje.

Kaća je bila mentoricom i savjetnicom mnogima, sada već vrlo uglednim stručnjacima i znanstvenicima knjižničarstva. Bila je strastvena čitateljica lijepe književnosti te ljubiteljica i poznavateljica kazališnoga, posebno glumačkoga umijeća.

U sebi je kreativno sjedinjavala raznolike temperamente i mentalitete: stamenost imotskih korijena, širinu duše slavonske ravnice, duhovitost i šarm bosanskog i odmjerenost riječkog iskustva.

Osvajala je neposrednošću, iskrenim prijateljstvom, nesebičnošću, originalnošću, otvorennošću, širinom duha i duše.

Kaća je bila vrsna u svemu što je radila. Bila je posebna i drugačija. Znala je govoriti, slušati i čuti. Ostavila je tragove koji će nam pomoći da se lakše orijentiramo i u struci i u životu.

Dr. sc. Mario Hibert: Kritičko bibliotekarstvo - izazovi odgovornosti u umreženom društvu

- predavanje -

Marija Šegota-Novak

Gradska knjižnica Rijeka
marijasn@gkri.hr

U sklopu redovitog programa našega Društva, 3. lipnja ove godine ugostili smo dr. sc. Maria Hiberta iz Sarajeva koji je održao predavanje naslovljeno *Kritičko bibliotekarstvo - izazovi odgovornosti u umreženom društvu*.

Dr. sc. Mario Hibert viši je asistent na Odsjeku za komparativnu književnost i bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Doktorsku disertaciju pod na-

zivom *Kritičko bibliotekarstvo: moguća paradigma informacijskog društva* obranio je 2012. godine u Zagrebu pod mentorstvom prof. dr. sc. Aleksandre Horvat.

Kritičko bibliotekarstvo, podrazumijeva međunarodni pokret knjižničara i informacijskih stručnjaka kojim se zaštita ljudskih prava stavlja ispred drugih profesionalnih briga – riječ je o kritičkom diskursu kojim se zagovara vid knjižničarske kulture utemeljen na konceptu društvene odgovornosti struke, aktivističkog opredjeljenja knjižničara da podupiru etiku intelektualnih sloboda polazeći od pretpostavke da nema neutralnosti u obrazovanju. Kritičko bibliotekarstvo proistječe iz etičkih istraživanja profesionalnih načela bibliotekarstva, posebice implikacija zanemarivanja, ili pak odbijanja sagledavanja, važnosti razumijevanja uloge kritičkog mišljenja u teoriji i praksi, te načelno poziva na orijentiranje prema aktivnostima kojima se osiguravaju uvjeti za jednakopravno učenje i obrazovanje svih članova društvene zajednice.

Integritet bibliotekara kao i njihov identitet zahtijeva izravnije povezivanje bibliotečne znanosti s društveno-humanističkim kretanjima bliskim paradigmi otvorenosti u informacijsko-komunikacijskoj zbilji umreženog društva. Po Mariju Hibertu ova tema ukazuje na izazove bibliotekarstva 21. stoljeća uzimajući u obzir transformacije ekonomije, politike, kulture i obrazovanja uvjetovane novim oblicima otvorene i slobodne proizvodnje i distribucije informacija (nekomercijalne distribucije umreženih resursa) te upućuje na njihov značaj za promišljanje potencijala novomedijske demokratizacije znanja. Važnost razumijevanja i zagovaranja transformativne snage umreženosti podcrtana je u kontekstu afirmacije koncepta zajedničkih dobara (*commons*) te se društvena odgovornost bibliotekara nastoji sagledati kroz prizmu nove organizacijske paradigme.

Veliki uzor i oslonac u promišljanju kritičkog bibliotekarstva, informacijske etike, etike umreženog društva, Mario Hibert nalazi kod prof. Toni Samek iz Kanade

(Sveučilište Alberta, Studij knjižničarstva i informacijskih znanosti), autorice knjige *Librarianship and Human Rights: A Twenty-first century guide*.

U svome izlaganju Hibert je postavio nekoliko radikalnih pitanja, primjerice pitanje na koji način bibliotekari danas razumijevaju svoj identitet – kao instrument kapitalističke ideologije uslužnosti ili aktualizaciju aktivističkih obilježja poziva? U svom izlaganju on je podsjetio na primjere progresivnog i aktivističkog bibliotekarstva, ukazujući da knjižnica može biti mjesto subverzivnosti, a važna je i njena uloga u zaštiti intelektualnih sloboda korisnika. Jedan od primjera aktivističkog bibliotekarstva je grupa bibliotekara iz New Yorka koja je podržala aktiviste pokreta Occupy Wall Street.

Naglasio je važnost društveno odgovornog upravljanja mrežnim informacijama, ljudskim pravima te propitivanju novih tehnologija na kritički način. Dotaknuo se i tema digitalne demokracija, kontrole interneta, fetišizacije tehnologije....

S obzirom na popunjenost dvorane *Glagoljice u Sveučilišnoj knjižnici* te živahnu raspravu s podijeljenim stavovima nakon predavanja ocjenjujemo da su i tema i predavač odgovorili svrsi i cilju programa - upoznavanju članstva s novim i različitim promišljanjima struke i znanstvene discipline kojom se bavimo.

Predavanje je bilo medijsko praćeno, od najave, preko izvještaja s predavanja ili razgovora s predavačem (Novi list, Radio Rijeka, riječki portali).

5. okrugli stol: Knjižnice i suvremeni menadžment

Tema: Kako i zašto biti *vidljiviji i prisutniji*,

Rijeka, 22. ožujka 2013.

Marija Šegota-Novak

Gradska knjižnica Rijeka
marijasn@gkri.hr

U suorganizaciju Knjižničarskog društva Rijeka u Rijeci je 22. ožujka 2013. održan 5. OKRUGLI STOL: KNJIŽNICE I SUVREMENI MENADŽMENT. Pokretač i organizator ovoga kao i prethodna četiri skupa jest Komisija za upravljanje HKD-a. *Format* stručnog skupa postavili su Dragutin Katalenac iz Osijeka i Dijana Sabolović Krajina iz Koprivnice. Sadašnji članovi Komisije nastavili su njihovim smjerom. Raduje nas što su obje riječke knjižnice, i Gradska i Sveučilišna, svoje organizacijske i *domaćinske* potencijale udružile s našim Društvom radi što uspješnije realizacije ovoga stručnog skupa. Zajedno smo, možda, *vidljiviji i jači*.

Organizacijski i programski odbor činile su riječke članice Komisije: Lea Lazzarich, Marija Šegota-Novak, Senka Tomljanović i Gorana Tuškan Mihočić. Ostale članice i članovi Komisije za upravljanje, Meri Butirić, Željka Hatvalić-Strahija, Andrija Nenadić, Dijana Sabolović-Krajina i Marica Šapro-Ficović, redovito su informirani o prijedlozima Odbora, tako da su tema skupa, pozvani predavači i naslovi njihovih izlaganja doneseni uz suglasnost svih članova Komisije. U lijepoj i dobro opremljenoj dvorani na riječkom Filozofskom fakultetu u sklopu novoga Sveučilišnog kampusa okupilo se je preko stotinu sudionika iz svih krajeva Hrvatske, iz svih vrsta knjižnica, ravnatelji i voditelji samostalnih knjižnica i knjižnica u sastavu, voditelji knjižničnih odjela, službi i programa, knjižničari, sveučilišni profesori knjižničarstva, studenti knjižničarstva te profesori s riječkog sveučilišta.

Na prethodna četiri okrugla stola govorilo se o različitim temama u kontekstu upravljanja knjižnicama, kao što su planiranje i strategija razvoja, osiguranje kvalitete, obrazovanje, organizacija svakodnevnog posla i timski rad. Tema ovoga skupa okupljena je pod zajedničkim naslovom *Kako i zašto biti vidljiviji i prisutniji?*

U općem trendu borbe za *vidljivost i videnost* pokušalo se otvoriti pitanja o mjeri vidljivosti koja ne ide na štetu vrijednosti knjižnice kao javne ustanove s visoko postavljenim etičkim načelima, kako biti vidljiviji i prisutniji kod donositelja odluka – politike, a kako kod građana, kako kod partnera i suradnika na koje su knjižnice upućene, kako iskoristiti sve komunikacijske kanale za slanje poruke o važnosti usluga i znanja koje knjižnice daju i u koje vjeruju, kako se nadmetati s moći temeljenoj na snazi novca Prema očekivanju, na pitanja nisu dani jednoznačni odgovori, ali i samo postavljanje pitanja bitna su etapa u razvoju profesije i djelatnosti!

U prvom dijelu skupa svoja izlaganja prezentirali su pozvani izlagači:

Srećko Jelušić: *Političke elite i knjižnice u Hrvatskoj*

Antun Vujić: *Knjižnice, leksikografija i dostupnost javnog znanja*

Božo Skoko: *Kako se koristiti odnosima s javnošću u radu knjižnica*

Boris Ljubičić: *Dijalog između politike i dizajna*

U drugom dijelu skupa, u panel raspravi, prezentirani su knjižničarski pogledi na temu skupa:

Dunja Seiter Šverko: *Jačanje partnerstva i inovacijska kultura*

Gorana Tuškan-Mihočić: *Sadržaj - ključna prednost knjižnica*

Senka Tomljanović: *Knjižnicu vidi tko knjižnicu treba*

Janja Maras: *Knjižničari u javnosti: kako do novog imidža*

Dijana Sabolović-Krajina: *Promocija knjižnice - koristimo li dovoljno pružene šanse*

Ivana Vladilo i Draženka Stančić: *Kad knjižničar postane knjižnica*

Nakon pozvanih predavanja te panel rasprave vodila se je na trenutke i živahna rasprava, koji put i polemična. Sudeći po izrečenim ili napisanim dojmovima većina sudionika pozitivno je ocijenila izbor teme, većinu izlagača, atmosferu i organizaciju skupa.

Zaključci skupa oblikovani su nakon skupa, u e-mail komunikaciji programskog odbora, komisije i sudionika:

- Struka je svjesna potrebe da bude vidljivija i prepoznatljivija. Na tomu treba raditi stalno i uporno na nove i inovativne načine.
- Knjižnice moraju biti svjesne uspona i konkurencije komercijalnih informacijskih organizacija, te u takvom okruženju moraju naći svoje mjesto u skladu sa svojim društvenim ciljevima.
- Potrebna je bolja i veća suradnja i unutar knjižničarske zajednice i unutar drugih institucija u kulturi, obrazovanju te razvijanje partnerstva i s ostalim društvenim dionicima

- Knjižnice u partnerstvima s drugim informacijskim ustanovama trebaju više nego do sada koristiti prednosti novih tehnologija u povezivanju sadržaja i informacija koje produciraju.
- Knjižničari trebaju koristiti vještine i znanja kvalitetnog odnosa sa svim javnostima, uvijek se rukovodeći visokim etičkim načelima.
- Vizualni identiteti ustanove, profesije, udruge, manifestacije mogu biti snažan alat u prenošenju poruka o njima kao i njihovoj boljoj vidljivosti.

Kao što je praksa i kod prethodno održanih okruglih stolova ove Komisije, i sa ovoga petoga po redu skupa, sve prezentacije, izlaganja, izvješće i zaključci dostupni su na web stranici HKD-a:

<http://www.hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/217/>

9. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj,

Zadar, 9. - 11. listopada 2013.

Tema: Narodne knjižnice kao treći prostor

Marija Šegota-Novak

Gradska knjižnica Rijeka
marijasn@gkri.hr

U organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Sekcije za narodne knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva i Gradske knjižnice Zadar, od 9. do 11. listopada 2013. u Zadru je održano 9. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. U središtu savjetovanja bile su narodne knjižnice kao *treći prostor*.

Općepoznato je da na društvenu ulogu i položaj narodnih knjižnica utječu tehnološke i društvene promjene. U cikličkim krugovima šire se i pesimistična predviđanja da zbog široke dostupnosti informacija i čitateljskih materijala na mreži narodnim knjižnicama u fizičkome pogledu prijeti nestanak. Zbog toga je ovogodišnje savjetovanje bilo posvećeno bitnoj ideji knjižnice kao mjestu susreta i *drugovnja*, kako je rekao uvodni predavač prof. Velagić, knjižnici kao *trećem prostoru*.

Treći prostor označava knjižnicu kao društveni kapital koji postaje slika zajednice i promiče društvenu koheziju. Sa stajališta knjižničara, treći prostor zahtijeva nove strategije rada i uključuje rad s vrlo raznolikom populacijom u iznimno dinamičnome kontekstu.

Svrha je savjetovanja bila upozoriti na promjenu tradicionalne uloge i društvenoga položaja narodnih knjižnica, kao i njihovu preobrazbu u suvremeni prostor i mjesto društvenoga života zajednice koji pridonosi kvaliteti življenja i promiče društvenu koheziju.

Iz naše Županije na savjetovanju su sudjelovale: Ksenija Car Ilić, Edita Krpan Jeličić, Alica Kolarić, Barbara Kalanj Butković, Branka Miočić, Marija Šegota-Novak, Lidija Šipovac Snježana Šlibar, Suzana Šturm Kržić, Gorana Tuškan-Mihočić, Dragana Vučinić, Gordana Vučinić i Karmen Zubčić-Mandekić.

Na savjetovanju su se mogla čuti pozvana predavanja uglednih stručnjaka iz Hrvatske (dr. sc. Zoran Velagić, dr. sc. Ivanka Stričević, Dunja Seiter Šverko i Jagoda Ille) te iz inozemstva (Rebekka Pilppula iz Finska i Milena Bon iz Slovenije), niz prijavljenih izlaganja, među kojima ćemo za ovu prigodu spomenuti izlaganje Gorane Tuškan Mihočić i Alice Kolarić iz Rijeke te izlaganje Kaise Kytömäki iz Finske koja boravi u Knjižnici i čitaonici Fran Galović u Koprivnici u sklopu Grundtvig programa. Prvi put na našim savjetovanjima knjižničari su se okušali, i to vrlo uspješno, u *pecha kucha* prezentacijama. Održan je zanimljiv okrugli stol s ambicioznim najavama Hrvatskog knjižničnog vijeća u novom sastavu i s novom predsjed-

nicom dr. sc. Tatjanom Aparac Jelušić o izradi strateških i normativnih dokumenta koji će se odraziti na transformaciju narodnog knjižničarstva. Moglo se razgledati i nekoliko referata na posteru, od kojih je za najboljeg proglašen poster *Splitski spomenar* Tomislava Staničića.

Očekujući uskoro zbornik sa savjetovanja uz preporuku za njegovo čitanje spomenut ću zaključke koje sam uspjela zabilježiti, ali koji još nisu verificirani niti objavljeni na web stranici savjetovanja:

- mnogi programi naših knjižnica već odražavaju filozofiju trećeg prostora,
- knjižničari kontinuirano trebaju stjecati nove kompetencije za rad u knjižnicama kao *trećem prostoru*,
- potrebno je iskomunicirati široj javnosti potrebu za odgovarajućim fizičkim prostorom knjižnica kao *trećim prostorom* građana.

Po mome sudu savjetovanje je bilo programski dobro postavljeno i izvrsno organizirano.

S prethodnih savjetovanja za narodne knjižnice dostupni su sljedeći zbornici:

- 8. savjetovanje održanog u Svetom Martinu na Muri, 2009., *Knjižnica komunikacijsko i multikulturalno središte lokalne zajednice*,
- savjetovanje, Lovran, 2007., *Narodne knjižnice za sadašnjost i budućnost: koncepti, arhitektura, tehnologija*,
- savjetovanja, Split, 2003., *Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica*.

Prigoda je podsjetiti se međunarodnih savjetovanja posvećenih narodnim knjižnicama održanih u Lovranu 1997. i Varaždinu 1998. godine. Ta su savjetovanja programski i organizacijski iznijeli domaćini - Gradska knjižnica Rijeka i Gradska knjižnica *Metel Ožegović* iz Varaždina.

Na savjetovanjima je tematizirano niz bitnih pitanja i problema pred kojim se nalaze narodne knjižnice i koje još uvijek nisu apsolvirane na zadovoljavajući način

(internet, nove tehnologije, marketing, međunarodna suradnja i sl.). S oba savjetovanja objavljeni su zbornici:

- *Međunarodno savjetovanje Narodne knjižnice izazov promjena*, Rijeka, 1997.,
- *Međunarodno savjetovanje Knjižnice europskih gradova u 21. stoljeću*, Varaždin 1998.

U očekivanju jubilarnog desetog savjetovanja koje će se održati 2015. godine, nadamo se realizaciji barem ponekih važnih zaključaka s prethodnih savjetovanja te kvalitetnih strateških dokumenta najavljenih na devetom savjetovanju u Zadru.

Dan hrvatskih knjižnica



Marija Šegota-Novak

Gradska knjižnica Rijeka
marijasn@gkri.hr

Godine 2010. na 37. skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva donesena je odluka da se 11. studenoga obilježava Dan hrvatskih knjižnica. Toga je dana 1960. godine Sabor NR Hrvatske donio ukaz o proglašenju prvoga *Zakona o bibliotekama*, čime su postavljeni pravni temelji za organizirani rad i razvoj svih vrsta hrvatskih knjižnica i za početak procesa izgradnje knjižničkog sustava.

Namjera je Društva da na taj Dan podsjeti najširu javnost, kreatore javnih politika i donositelje političkih odluka na ulogu i važnost knjižnica u suvremenom druš-

tvu – za kulturu, obrazovanje, znanost, istraživanje, gospodarstvo i demokratski razvoj.

Od prošle godine Hrvatsko knjižničarsko društvo na taj dan dodjeljuje i priznanje *Knjižnica godine*, radi poticanja kreativnosti, inovativnosti i unaprjeđivanja kvalitete rada u hrvatskim knjižnicama. Prvi je dobitnik bila Gradska knjižnica Zadar pa se je i središnja svečanost obilježavanja Dana hrvatskih knjižnica održala u Gradskoj knjižnici Zadar.

Među osam nominiranih za priznanje našla se je i jedna knjižnica iz naše Županije, Gradska knjižnica Bakar.

Ove godine dobitnik priznanja je Knjižnica i čitaonica Fran Galović iz Koprivnice, pa će središnja svečanost biti upriličena u Koprivnici. I ove godine među sedam nominiranih knjižnica bila je jedna knjižnica iz naše Županije, Sveučilišna knjižnica Rijeka.

I prošle i ove godine mnoge knjižnice iz naše Županije organizirale su brojne programe i akcije povodom Dana hrvatskih knjižnica.

Naše Društvo povodom Dana hrvatskih knjižnica sazvalo je konferenciju za novinare kako bi programi knjižnica i knjižnice same dobile zasluženu medijsku pozornost i pažnju javnosti.

13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica:

Knjižnice: kamo i kako dalje?

Opatija, 15. – 18. svibnja 2013.

Dejana Golenko

Knjižnica Pravnog fakulteta u Rijeci
dejana@pravri.hr

13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica održani su od 15. do 18. svibnja 2013. godine u organizaciji Hrvatskog knjižničarskog društva – Sekcija za visokoškolske i specijalne knjižnice, Sveučilišne knjižnice Rijeka i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Organizacijski odbor 12. dana predstavlja: Vesna Špac, Alisa Martek, Tamara Krajna, Nada Avakumović, Andreja Tominac, Senka Tomljanović.

Tema je ovogodišnjeg skupa bila *Knjižnice: kamo i kako dalje* koja je obuhvatila četiri podteme: *Obrazovanje korisnika*; *Članstvo u EU: knjižničari gdje smo*; *Produktivnost znanstvene zajednice* i *Knjižnice u vremenu recesije: kako preživjeti?*

Upravo zbog širokog raspona teme na skupu je sudjelovalo preko 50 izlagača (ukupno 36 predavanja, pet radionica, dva okrugla stola te 18 postera) koji su u svojim izlaganjima obuhvatili aktualne teme i najnovije trendove iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti, kao i dobru praksu iz hrvatskih i svjetskih knjižnica specijalnih i visokoškolskih knjižnica.

Vezano uz podtemu *Obrazovanje korisnika* u svojim su izlaganjima knjižničari visokoškolskih i specijalnih knjižnica pokazali da su svjesni značaja svoje obrazovne uloge te da na svojim ustanovama imaju ulogu partnera u nastavnim i znanstveno-istraživačkim procesima. Predstavljeno je istraživanje informacijskog opismenjanja korisnika knjižnica osječčkoga Sveučilišta, govorilo se o razini informacijske pismenosti studenata na primjerima hrvatskih i slovenskih knjižnica, raspravljalo se o konceptu informacijske pismenosti te novim sadržajima u informacijskom opismenjanju.

Podtema *Članstvo u EU: knjižničari gdje smo* obuhvatila je niz predavanja o ulozi hrvatskih visokoškolskih i specijalnih knjižnica u novom europskom okruženju, kao i na mogućnosti suradnje s europskim knjižnicama. U izlaganjima se govorilo zakonskim propisima i statistikama, obveznom primjerku publikacija u zemljama članicama Europske unije, knjižničnim standardima Europske unije bitnim za poslovanje u nabavi i međuknjižničnoj posudbi (npr. e-izvori i baze podataka). Predstavljen je model konzorcijske nabave u Sloveniji, kao i nabava e-izvora s obzirom na primjenu Direktive Vijeća EU-a.

Nastavno na navedeno Komisija za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje organizirala je okrugli stol na temu *Razvijanje informacijske pismenosti – knjižnice kao ob-*

razovni centri na kojoj se raspravljalo o edukaciji korisnika te važnosti formalnog uvođenja programa informacijskog opismenjavanja na visokoškolskoj razini.

Podtema *Produktivnost znanstvene zajednice* obuhvatila je niz izlaganja te primjera dobre prakse na visokoškolskim i znanstvenim ustanovama hrvatskih sveučilišta o važnosti i ulozi knjižničara u citiranosti, indeksiranosti i analiza produktivnosti znanstvene djelatnosti. Organiziran je i okrugli stol pod nazivom *Bibliometrija između politike, znanosti i knjižničarstva* te radionica o bibliometrijskim uslugama u knjižnicama. Kroz navedenu temu skrenuta je pozornost na ključnu ulogu knjižničara u praćenju znanstvene produkcije, te uključivanje knjižnice u provođenju tih vrsta usluga, kroz poučavanje o citiranosti i indeksiranosti, uvjetima za napredovanja u znanja.

U podtemi *Knjižnice u vremenu recesije: kako preživjeti* prikazani su primjeri dobre prakse i snalaženje knjižnica u kriznim vremenima.

Predstavljen je i *Zbornik radova 12. dana*, kao i veliki broj posterskih izlaganja s prikazom bogatog iskustva rada visokoškolskih i specijalnih knjižnica.

Posljednjeg dana skupa za sudionike je organiziran izlet u Senj.

Izuzetno dobra posjećenost i veliki broj izlagača i kvalitetna organizacija Skupa pokazao je da su i 13. dani nastavili s tradicijom očuvanja misije i promicanja knjižničarstva kao profesije te podizanju učinkovitosti kvalitete usluga knjižnica svih vrsta knjižnice.

Vijesti iz podružnice HUŠK-a Primorsko-goranske županije

Korina Udina

OŠ Kostrena
korinau@yahoo.com

Nakon isteka mandata predsjednici podružnice Gabrijeli Mahmutović, dopredsjednici Vesni Miličević i tajnici Sandri Vidović, školskim knjižničarkama srednjih škola PGŽ-a, za sljedeće razdoblje povjerenje je dano školskim knjižničarkama osnovnih škola PGŽ-a te su izabrane:

Predsjednica

Korina Udina

OŠ Kostrena, Žuknica 1, 51221 Kostrena

Dopredsjednica

Danila Ferenčević

OŠ Gornja Vežica, Gornja Vežica 31, 51000 Rijeka

Tajnica

Koraljka Mahulja-Pejčić

OŠ Ivana Zajca, Škurinjska cesta 7A, 51000 Rijeka

Podružnica Hrvatske udruge školskih knjižničara PGŽ-a među prvim je podružnicama HUŠKA-a formirana 2002. godine, gotovo svi članovi Županijskog stručnog vijeća osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Primorsko-goranske županije podržavali su rad podružnice i bili članovi HUŠK-a. Unaprijediti rad podružnice PGŽ zanimljivim programom rada osnovni je cilj novog predsjedništva. Biti član strukovne udruge je zadovoljstvo i određena obveza, kvaliteta članova i njihovo zajedništvo u ostvarenju strukovnih ciljeva jest njihova snaga. Danas se može postati član podružnice PGŽ HUŠK-a jednim klikom na: <http://www.husk.hr/registracija/>. A odgovor na pitanje: ***Zašto postati član / članica Hrvatske udruge školskih knjižničara?*** zanimljivo je obrazložila predsjednica HUŠK-a Vanja Jurilj (<http://www.husk.hr/registracija/zasto-postati-clanclanica-hrvatske-udruge-skolskih-knjiznicara/>): „To mi je pitanje donekle bilo neobično: sjećam se vremena kad sam kao pripravnica počela raditi u narodnoj knjižnici i kad su mi kolegice odmah na početku rada predložile da se učlanim u Hrvatsko knjižničarsko društvo, to sam prihvatila kao čast, svi ostali su to doživljavali tako i podrazumijevalo se da se sa prve plaće u godini obustavi novac za članarinu HKD-u. Koliko znam, liječnici ni ne pomišljaju na mogućnost da ne budu članovi Liječničke komore ili odvjetnici da ne budu članovi Odvjetničke komore, u njihovom slučaju isključenje iz strukovne udruge je neka vrsta kazne i smetnja, ako ne i prepreka, za budući rad...“.

Dodjela godišnje nagrade HUŠK-a „Višnja Šeta“ u 2013. godini

Korina Udina

OŠ Kostrena
korinau@yahoo.com

Nakon odluke Upravnog odbora HUŠK-a o raspisivanju natječaja za nagradu „Višnja Šeta“, natječaj je bio otvoren danom objave na www.husk.hr, a prijava kandidata završila je 15. ožujka 2013. U Povjerenstvu za dodjelu Nagrade „Višnja Šeta“ bile su:

1. Mirjana Milinović, Bjelovarsko-bilogorska županija, Rovišće
2. Irja Jerković, Dubrovačko-neretvanska županija, Dubrovnik
3. Dijana Čupić, Zagrebačka županija, Zagreb
4. Korina Udina, Primorsko-goranska županija, Rijeka, predsjednica.

Komisija je proučenu dokumentaciju dostavljenu na uvid vrijednovala prema objavljenim kriterijima. Sve predložene školske knjižničarke članice su HUŠK-a i imaju vrlo opsežne radne životopise u tu svrhu na određenom obrascu.

U tablici koja slijedi navedene su sve kandidatkinje:

Predložene su kandidatkinje:

Redni broj	Ime i prezime kandidata:	Škola:	Grad:	Županija:	Predlagatelj:
1.	Ana Bošković	OŠ Ivana Kukuljevića	Sisak	Sisačko-moslavačka	ŽSV Sisačko-moslavačke županije s voditeljicom
2.	Ana Saulačić	Agencija za odgoj i obrazovanje Split	Split	Splitsko-dalmatinska	Predsjednica podružnice HUŠK-a i voditeljica ŽSV Splitsko-dalmatinske županije i predsjednica HUŠK-a Vanja Jurilj
3.	Draženka Stančić	OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog	Ivanec	Varaždinska županija	Podružnica HUŠK-a Varaždinske županije s predsjednikom, i Ivana Vladilo, prof. i dipl. bibl. Strojarska škola Rijeka
4.	Ines Krušelj Vidas	OŠ Matije Gubca	Gornja Stubica	Krapinsko-zagorska	Podružnica HUŠK-a Krapinsko-zagorske županije s predsjednicom
5.	Jelena Cvrković	OŠ Mitnica	Vukovar	Vukovarsko-srijemska	Podružnica HUŠK-a Vukovarsko-srijemske županije s predsjednicom
6.	Katica Novoselac	OŠ Vladimir Nazor	Komletinci	Vukovarsko-srijemska	Podružnica HUŠK-a Vukovarsko-srijemske županije s predsjednicom
7.	Nada Šerić	Industrijsko-obrtnička škola	Nova Gradiška	Brodsko-posavska	Podružnica HUŠK-a s predsjednicom i ŽSV Brodsko-posavske županije s voditeljicom
8.	Vesna Kranjec Čizmek	Srednja škola Krapina	Krapina	Krapinsko-zagorska	Podružnica HUŠK-a Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije s predsjednicom

Prema Pravilniku o dodjeli Nagrade objavljenom na web stranici HUŠK-a Povjerenstvo je, od pristiglih prijava, izabralo 3 (tri) kandidata s najvećim brojem bodova. Rezultate Povjerenstvo objavljuje na web stranici HUŠK-a, a na svečanosti dodjele Nagrade nagrađenima se dodijelila diploma i plaketa.

Nagrada „Višnja Šeta“ za 2012. godinu, nagrada koju HUŠK godišnje dodjeljuje školskim knjižničarkama i knjižničarima koji su se u svom radnom okružju istaknuli predanim, inovativnim radom uz zapažene rezultate dodijeljena je:

- ✓ Ines Krušelj Vidas, OŠ Matije Gupca, Gornja Stubica
- ✓ Draženki Stančić, OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec
- ✓ Ani Saulačić, Agencija za odgoj i obrazovanje Split

Detaljnije o 11. skupštini HUŠK-a potražite na: <http://www.husk.hr/odrzana-11-skupstina-hrvatske-udruga-skolskih-knjiznicara/>

Iz rada
Knjižničarskog
društva
Rijeka

Izvješće s Izborne skupštine Knjižničarskog društva Rijeka

održane 17. srpnja 2012.

Evgenija Arh

Sveučilišna knjižnica Rijeka
earh@svkri.hr

U stručnom dijelu Skupštine održano je predstavljanje novoga broja časopisa *Knjižničar, knjižničarka: časopis Knjižničarskog društva Rijeka*.

U nastavku rada Skupštine dodijeljene su Kostrenčičeve povelje. U prosincu 2011. godine, na redovitoj Skupštini Društva pokrenuta je dodjela Kostrenčičeve povelje za razdoblje 2010./2011. Natječaj za prijavu kandidata bio je otvoren od 15. svibnja. do 15. lipnja. Povjerenstvo za dodjelu Povelje radilo je u sastavu: Dolores Paro-Mikeli, Viktoria Samsa, Bosa Licul i Milena Klanjec.

Najuspješniji projekt u razdoblju je projekt *Hrvatski izumitelji - Komunikacija s industrijskom baštinom grada Rijeke – Rijeka priča: 10 riječkih razglednica* voditeljice Marte Lončarević.

Nagrađeni projekt nastavak je izvrsno prihvaćenih projekata *Teslamanija* i *Hrvatski izumitelji*, timskog istraživanja i predstavljanja hrvatskih znanstvenika i izumitelja. Zbog zajedničke poveznice ove projekte možemo objediniti u jedinstveni fluentni projekt, koji je izvrsno prihvaćen i popularan, a pokazao je i moguće nove načine približavanja znanstvenih tema srednjoškolskoj populaciji.

Najknjižničar je Niko Cvjetković koji je u svom radu pokazao izrazitu zainteresiranost za reorganizaciju i inovacije u knjižničnom poslovanju, a istovremeno vrlo uspješno razvija javnu i kulturnu djelatnost školske knjižnice, otvara školu i knjižnicu široj društvenoj zajednici. Spreman je učiti, ali i svoja znanja i praktična iskustva prenijeti i kolegama i neknjižničarima, a zanimljivim predstavljanjem rada knjižničara doprinosi javnoj vidljivosti struke.

U kategoriji za dugogodišnji uzoran rad u struci i Društvu ove je godine nagrađena Suzana Šturm-Križić. U struci radi od 1987. od zapošljavanja u Gradskoj biblioteci Rijeka, a za vrijeme rada u središnjoj i najvećoj županijskoj knjižnici radila je na svim odjelima. Svoje organizacijske kvalitete dokazala je u reorganizaciji mješovitog odjela Zamet i osnivanju Dječje knjižnice Stribor, koju je vodila dvije godine.

Kao ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice „Viktor Car Emin“ Opatija, od 1996. godine, svoj cjelokupni rad usmjerava prema ostvarenju ideje o knjižnici kao životnom stjecištu kulture i znanja za sve građane. Godinama se zalaže za poboljšanje timskog rada djelatnika, koji je usmjeren na ostvarivanje zahtjeva i potreba korisnika. Bitno je istaknuti trud i zalaganje koji je uložila u rad s brojnim mladim knjižničarima čija je znanja, vještine i sposobnosti prepoznala i pružila mogućnost da steknu prva iskustva u praksi i omogućujući im osobni i profesionalni razvoj, te ne-sebično pomažući u ostvarivanju napredovanja u knjižničarskom svijetu. Mnogi od njih danas su iznimno uspješni u knjižničnoj struci ili u srodnim područjima.

U izbornom dijelu Skupštine održani su izbori za članove Upravnog i Nadzornog odbora za razdoblje od 2012. do 2014. godine.

Upravni odbor Društva radit će u sastavu Marija Šegota-Novak predsjednica, Ivana Vladilo podpredsjednica, Sandra Stupičić tajnica, Niko Cvijetković blagajnik te ostali članovi Snježana Hordov-Rubinić, Karmen Zubčić-Mandekić, Ivana Pleše, Lea Lazzarich i Tanja Kruneš.

Za Nadzorni odbor izabrane su Gorana Tuškan Mihočić, Dejana Golenko i Evgenia Arh.